25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6886 29 ՕԳՈՍՏՈՍ 1908 ՈՒՐԲԱԹ 15 ՇԱՊԱՆ 1326 11 Septembre 1908 25me année N. 6886

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

Բաժանորդագրութեան Պայմանները
Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 80 Ղ.ս.
» » վեցամսեայ 45 »
Գաւառներու համար տարեկան 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 25 Ֆր.
» » վեցամսեայ 20 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ԻՄՆ ՈՒ ԲՈՒԿԸ
Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՎԵՐՆԱՅ

Շէրիաթտա սու սէնին իտի՝
սու պէնիմ,
Մուհալլէպիտէ հէմ սէնին իտի
հէ՛մ պէնիմ.
Նիհայէթ նէ՛ սէնին իտի
նէ՛ պէնիմ:

Պաշտօնական եղբայրակցութենէն առաջ, մարզական-կառավարական նոր ձեւի մը գործադրումէն առաջ, հողային, կարողութեան, անմիջական պէտքերու հոգացումին հարկը կը մատնանշէ այսօրուան վիճակին: Դեռ չսպիացած՝ արիւնոտ վէրքեր ունինք, մերկ ու լերկ մարմիններ, անօթութենէ կեղեքուող ստամոքսներ, անտուն անտէր ընտանիքներ; սովալլուկ գաղթականներու խումբեր որոնք ամէն ձախէն կը խուժեն՝ հայրենի հողին ու ջրին կարօտովը տոչորուն, լա՛յն, լա՛յն տեսարան մը կը պարզեն, սրտակեղեք աղէտներուն իբրեւ անմիջական յաջորդ արարուածը...:

Ժամանակ կա՞յ որ ասոնք սպասեն պաշտօնական ձեւակերպութիւններու: Այս արգահատանքի արժանի խեղճութիւնները չէ՞ մի որ անմիջական դարմանի կարօտ են, և չէ՞ մի որ անօգնութիւն սիրտի ըլլար համբերութեան քարոզներ կարդալ անոնց:

Չէ՞ մի որ Թուրք հայրենակիցները առաջին եղան ձեռք կարկառելու դէպի մեզ, իբրեւ զինեալ, հարստահարեալ, չէ՞ մի որ «եղբայրակցութի՛ւն» գոչեցին, հաւասարութեան պէտքը պարզեցին, չէ՞ մի որ ըսին թէ պատմութեան այս երջանիկ դարաշրջանը այս երկրին բնակչաց համար Հայերը եղան դիւցազն առաջնորդ, ու դեռ ա՛նքան գեղեցիկ, սրտառուչ խօսքեր որոնք սրտերն յուզեցին, աչքեր լացուցին: Չէ՞ մի որ պաշտօնական Թուրքիայէն առաջ, հայրենակից, դրկից և եթէ կ՚ուզէք, արենակից Թուրքին՝ անյիշաչար ու վեհանձն ըլլալու ակնյայտ Հին Ռեժիմին անհեղ սխալը մոռնալու կոչ մը ուղղեց մեզ, սրտաշարժ գրկախառնումի մէջ իր արցունքը խառնելով մեր ուրախութեան արցունքին, մարդախոշոշ սպանդին զոհ եղող մեր եղբայրներուն վրայ երդում կատարում ընելով թէ «եղբա՛յր ենք մենք», թէ ա՛լ վերցած է ոխն ու քէնը:

Աս ամէնը՝ չէ, չենք ուզեր կարծել թէ ակադեմական պարապ յայտարարութիւններ ըլլան, ու կ՚ընդունինք թէ Թուրք Ազգը, ի՛նչ գիտոտ ու ազնիւ, իր այդ վեհանձն շարժումին մէջ առաջ նետուեցաւ դարմանելու համար Թուրք կառավարութեան բացած Մեծ Վէրքը:

Ու՝ անոնց այս քայլին անկեղծութեան անկասկած՝ իրաւունք չունի՞նք յուսալու որ գործնականա՛պէս ալ հաստատեն թէ այդ եղբայրակցութիւնը լայնօրէն կ՚ըմբռնեն և կ՚ուզեն սրբել արիւնը զոր անգթօրէն հոսեցուց պիղծ մալեան սուրը:

Ասիկա ուրիշ կերպ չըլլար, բայց եթէ տրամադրելով ամէն ինչ որ Թուրք կառավարութիւնը և Ազգը ունին — զէնք, ուժ, դրամ, կայք, բարոյական ու նիւթական ամէն միջոցներ, մարդկային կարելիութիւն, գթումի ամէն թելադրութիւն:

Եթէ ոչ՝ ամէն խօսք ու շարժում, ամէն արտայայտութիւն ու սրտազեղում լոկ վերացական արժէք մը պիտի ունենան:

Ազատութեան շողշողուն շեփորը իր ձայնը դուսացնելէ ի վեր, կարծես թէ մերկութիւններ, կարօտութիւններ, պէտքերնիս աւելի հոլանի ու ցնցող պատկերներ պարզեցին:

Ներսէրը՝ գաւառներուն խորերը մնացած տարրեր նոր նախաձեռնութիւններու ապաւէն գտնել կարծեցին:

Գաւառի անսուաղ ժողովուրդը, որուն կարօտ վիճակը ասկէ քանի մը ամիս առաջ բերան առնել թող չտուին, այդ ժողովուրդը այսօր անօթի է, ու վերահաս ձմեռն աւելի արհաւիրալից կ՚երեւակայէ իրաւամբ:

Գաղթական կարաւաններու ծայրը նոր սկսաւ. ու բաւ է աչք մը պտտցնել Վէզիր խանէն մինչեւ Ղալաթիոյ ժամը:— Ասոնք հաց կ՚ուզեն, հագ ու կապ կ՚ուզեն, դրամ կ՚ուզեն, մինչեւ որ իրենց հայրենի բոյնը դառնան ու հոն տեղաւորուին — և ի՜նչ բոյն, քարուքանդ...

Հապա ներքին հայկական բնակայրերէն եկողները... Անոնց ցաւը մէկէ աւելի է. իրենց ետեւ թողած են կարօտ կողոպուտ եղած կայքեր, քարուքանդ օճախներ, անսուաղ ու կիսամերկ կին ու լաճեր: Երկար, տասնեակ տարիներու ճնշումէն ետքը, յանկարծ ազատութեան ձայնէն ցնցուած՝ դուրս նետուեր են, իրենց կարօտցած Պոլիսը տեսնելու, իրենց փճացած գործն ու առուտուրը փնտռելու: Բայց հոս՝ ինչ որ ձգած էին, կապտուած, գրաւուած, անծանօթ դարձած է հիմա, և անոնք ալ շուար ու շուարուն իրենց գլխուն յարկ մը, իրենց գործունէութեան յարմար ասպարէզ մը կը փնտռեն, անոնք ալ դատարկ գրպանով ու դատարկ ստամոքսով:

Աւելի հեռաւոր անկիւններ՝ արիւնկզակ Բուլար, դեռ չհասկցուած ազատութեան գաղափարին խեղկատակ՝ կարծելով թէ Հայը նոր արեւ պիտի ունենայ ու իրենք անոր տարկական խեղճուկ դիրքին պիտի մատնուին, սկսած է ալ տեղ տեղ՝ նախանձի, ատելութեան նոր վրէժխնդրութիւններ գրգռել ու գործադրել...:

Ուրեմն, Ազատութիւնը գտնելու համար Հայ ազգը նոր նախաձեռնութեան նշանակ պիտի ըլլայ, հազիւ ցամքած հողերնիս նորէն պիտի ոռոգուի հայ արիւնով:

Ո՛չ, դեռ չլեցա՞ւ չափը...: Ոչ՝, ատ տանելի չը՛լլար:

Մենք ազատութիւնը, եղբայրակցութիւնը, հաւասարութիւնը այնպէս կ՚ուզենք որ կարելի ըլլար մոռնալ անցեալը: Ու իրաւունք ունինք սպասելու որ զոհողութեան, նուիրումի արտասովոր միջոցներ գործադրեն անոնք որ կը ճանչնան Հային խեղճ դիրքը՝ ձեռք բերուած յաջողութեան մէջ:

Բայց մենք արիւնի դէմ արիւն, զէնքի դէմ զէնք չէ՛ որ կ՚ուզենք: Լոկ նիւթական, դրամական միջոցներ, որպէս զի այս տարագիր ու ստամապեալ ազգը սա ճգնաժամը անցընէ: Վասն զի ա՛ս ալ ճգնաժամ մըն է. բարեբախտաբար գիտակցութեամբ անցընելիք ճգնաժամ մը:

Ու կը սպասենք որ ազատասէր տարրը, Թուրք ազգին, Կոմիտէները, միթինգները և բոլոր կազմակերպութիւնները միակ ձգտում մը ունենան: Ան է բոլոր օրինաւոր ու «ժողովրդական» միջոցները, նոյն իսկ ի հարկին կառավարական շրջանակներուն վրայ ճնշում բանեցնելով՝ գործադրել, անոնցմէ ինչ որ պարագային սովորութիւնը կը պահանջէ՝ մխիթարելու համար դէպքերուն առաջ բերած կարօտութիւնները, սփոփելու համար ազատութեան այս արշալոյսին ռահվիրայ (իրենց բառով) ազգին ցաւերը:

Երէկ, Արեւելքի մէջ Հրանդ ցոյց տուած էր այդ միջոցներէն մէկ երկուքը.— Յանուն գաղթականութեան հանգանակուած դրամը, յանուն երկրագործ ժողովուրդին ձեռք բերուած նպաստը՝ Երկրագործական Դրամատան Փոխը տալ, ի սպառ ժողովրդային կարօտ դասակարգին և գաղթականութեան:

Եւ ասիկա յաջողցնելու համար բանի միջոցներու պէտք չկայ: Օրինաւոր ձեւերով պահանջէ՛լ, պահանջէ՛լ կառավարութենէն, ստիպել զայն որ իր բացած խորունկ վէրքը գոնէ ասով դարմանէ:

Գաւառները ժողովուրդէն դրամ կը պահանջէ կառավարութիւնը ու զիջուած հարկեր, անմնայ տուրքեր: Բայց այս թշուառացած ժողովուրդը ինչ ունի որ տայ, արտը, պարտէզը, տունը գործը փճացած են, կարասինները ծախուած կամ գրաւուած՝ թալանուած. ինչ ունի որ տուրք վճարէ:

Ու տեսակ մը կատակերգութիւն չէ՞ այն «պաշտօնական հերքումը» թէ «անհիմն է թերթերուն հրատարակած այն լուրը թէ անգանձելի մնացած յետնեալ տուրքերը պիտի չգանձուին»:

Ուրեմն... պիտի գանձե՞ն:

Ուրեմն սին յոյսեր, սոսկ խօսքե՞ր էին եղածները՝ բացատրութիւնները թէ «զիջուած տուրքերը պիտի չպահանջուին»:

Տուրք կամ հարկ, այո՛, օրինական պարտք են զոր ժողովուրդ մը կը վճարէ իր պաշտպան կառավարութեան, ի փոխարէն վայելուած անդորրութեան մը, հանգստութեան մը: Բայց տարիներէ ի վեր խոշտանգուած ժողովուրդ մը ինչ ստանալով տայ պիտի այդ տուրքը: Ինչ մը տրամաբանութի՛ւն, եթէ ոչ գութ ու կարեկցութիւն:

Գիտէ՞ք, ինչո՞ւ ապստամբ ճանչցուած էին Զէյթունցիները: Նախ իրենց անկախութեան բնածին ոգիին բերմամբ ու երկրորդաբար տուրք չվճարելնուն համար, բայց այս մարդիկը — ես մօտէն գիտցայ զայն՝ վեց ամիս իրենց հետ կուշտ կուշտ արցունք թափելով — այս մարդիկը ո՛չ հունձք ունին, ո՛չ վարուցան, ո՛չ հարստութիւն և ո՛չ ապրուստի միջոցներ. շատ շատ այգի մը ունին, որուն խաղողը, գինին ու շամիչը տարին ի բուն զիրենք ապրեցնելու հազիւ կը բաւէ: Ու տարիներէ, դարերէ ի վեր կը տեւէ այս ապստամբ ոգին. կառավարութիւնը տուրք կ՚ուզէ, հպատակութեան հարկ կը պահանջէ: Իսկ ժողովուրդը, որ բան մը չունի, ստիպուած կը կառչի իր հրացանին, «վէցեցզուեր կը փսխէ» իր գոյութիւնը պահելու համար:

Այս է իրերու վիճակը Զէյթունի մէջ: Ու հիմա անգամ՝ հայրենի տեղեր ալ նոյն խստութիւնը գործադրել սկսիլ քաղաքագիտութիւն պիտի ըլլար:

Անպայման պահանջկոտութիւն և արտամղելի դրամները ժողովուրդէ՛ն — այս պէտք է ըլլայ ամէնուն բաղձանքը և կոմիտէներուն նշանաբանը՝ ու թշուառութեան սեւապատումներուն առջեւ:

Այսպէս կարելի է իրագործել տարփուած ազատութեան, հաւասարութեան և եղբայրութեան սկզբունքները:

Ու հարկ է որ քաղաքներէ, ձեւական դիմումներէ աւելի տեղը՝ ստիպողական միջոցներով գործադրել տալ զայն:

Եղբայրութիւնը ա՛ս տեսակ կը հասկնամ:

Իմն ու բուկը այն ատեն կը վերնայ, և այսպէ՛սով կրնանք հայ տարրին անյիշաչարութեան, անխռովականութեան ու վեհանձնութեան կոչում ընել:

ՍՄԲԱՏ ԳԱՒԹԵԱՆ

ՑԱՔ ԳԻՇԵՐ...

Լուսինը ծագեց գետակին վրայ
Ու աստղերը կ՚անդրադառնան
Ալիքներուն մէջ՝ ուղխով հսկայ
Խոհանքը ծծել անոր մնալեան:

Հոն Արշալոյսը իր սէրը լացաւ,
Բնութեան վիշտին ան բացաւ կածան
Փշալից ճամբէն տարաւ զայն անցաւ
Դէպի յոյսերու շէնքով ծոծման:

Բարէ դամբանին սօզէ ծնրադիր
Աղօթեց ամէն օր արցունք թափելէն,
Կեանքի խարխամը լուսնալ վշտալիր
Դառաւ մեծիթը կրկնելով իրեն:

Լուսինը ծագեց բլրակին վրայ,
Ուր մինչ մենակեաց ղեկթական ողին
Խոյս տուած ծածկեց գիշերն պարկէայ,
Երթալ քարայրին մէջ լալու կրկին:

Լուսինն է այլաս հոն բիւրեղացեր
Լերկ սարերուն վրայ, սմսաէն չորցած,
Եւ անհունութեան տենչանքին ընկեր
Ամայութիւններն են որ կուլան գո՛ց...

Գիշերուան սէն է որ կը սամիփոսայ
Հօծ խաւերուն մէջ այս մենոքային,
Հովին սարսուռը, այլը անվիճայ
Խոլ պարի մը պէս ոստելով ցրուին:

Լուսինը ծագեց հովիտ վրայ,
Գիշերուան կեանքը քաղցր է, հեշտին,
Հաճոյքով կ՚ըղձամ Գիշերին վէպ
Ըլլալ Մահին հետ իր կենակցութեան...

ՇԱՀՆԱԶԱՐ ՈՐԲՈՒՆԻ

ՆՈՐ ԿԵԱՆՔԸ ԳԱՒԱՌԻ ՄԷՋ

ԻՆԷՊՕԼԻ

Տեղւոյս համայնքը կը բաղկանայ Թուրք, Հայ, կաթոլիկ, յոյն և հրեայ տարրերէ: Իւրաքանչիւր համայնք, ի պատիւ Սահմանադրութեան վերահաստատման, մասնաւոր հանդէսներ սարքեցին, որոնց մէջ, կարելի է ըսել, ամենափայլունն էր Հայոց կազմակերպածը, որ տեղի ունեցաւ ամսոյս 17ին, նախագահութեամբ տեղւոյն փոխանորդ Տ. Գալուստ քահանայի: Նոյն օրը, եկեղեցւոյս Ս. Աստուածածնի վանքին անուան և ուխտագնացութեան յատուկ օրը ըլլալով, շաբաթ իրիկուընէ սկսեալ ամէն ազգի և կրօնքի պատկանող երկսեռ բազմութեամբ մը լեցուած է վանքը և իր շրջակայքը, որ քաղաքէն 40 վայրկեան հեռու դարաւոր մենաստան մըն է: Օրուան տօնախմբութեան յատուկ ժամերգութիւնները նորընծայութեամբ կատարուեցան: Պատարագէն ետք տեղւոյն փոխանորդ քահանան, որ Ճերպէն Դիրքէն ելած, խօսեցաւ ուսումնասիրաց փառաբանող քարոզ մը: Դիտուելու արժանի հոգեւոր տեսարան մըն էր վանքին մէջ և վանքէն դուրս անհամար ուխտաւորներու լայնածաւալ հովանիին տակ ժողովրդական համախմբումը: Այդ օրը ընդհանուր խրախճանութիւն մը, արտասովոր խանդավառութիւն մը կը տիրէր ամէն կողմ: Ընկերներուն բնատար զուարճասիրութիւնը, ազատութեան շունչին տակ, կրկնապատկուած էր այդ օրը: Քաղաքէն վանք, վանքէն քաղաք հետ ի հետ սուր բացող կառքերը անդադար փողոցներով կը լեցնէին վանքը: Որովհետեւ օրուան կրօնական տօնախմբութենէն յետոյ քաղաքական մեծ տօն մը, համբայրին մեծ խանդավառութիւն մը պիտի կատարուէր Հայոց կողմէ ցերեկուան ժամը 5էն սկսեալ:

Օսմ. Սահմանադրութեան վերահաստատումը տօնելու, հին ռէժիմին մահացումովը նոր ռէժիմին վերածնումը ցնծութեամբ ողջունելու համար Հայոց կողմէ կարգադիր մարմին մը կանխաւ ամէն ինչ պատրաստած և վանքին լայն շրջափակը զարդերով, պատկերներով, դրօշներով վերտառութիւններով պաճուճած էր: Պատկերներուն մէջ ամենէն նշանակելիներն էին ամենուս սիրելի Իզմիրլեան Ս. Հայրիկին մեծադիր պատկերը, որ զետեղուած էր վանքին դրան վերի ճակատը՝ ամենուն աչքին դիմաց, Էնվէր և Նիազի հայրենասէր սպաներուն պատկերները՝ նոյն յարմար տեղեր զետեղուած:

Ցերեկուան ժամը չորսն է. 50ի չափ Հայ երիտասարդներ, ձեռնահ զինուորական համազգեստով, նուագախումբի առաջնորդութեամբ, քաղաքէն վանք կը հասնին ազնուական դրօշակներով, որոնց անուններն «Ազատութի՛ւն, Արդարութի՛ւն, Եղբայրութի՛ւն, Հաւասարութի՛ւն» խոշորագիր վերտառութիւնները գրուած էին: Բայց աւելի ուշագրաւ էր այն խաչոր դրօշակը՝ որուն վրայ խոշորագիր գրուած էր. «Կեցցէ Սահմանադրութի՛ւն, Կեցցէ Հայութի՛ւն, Կեցցէ Հայրենիք և Բանակ»: Հնչեղ եկեղեցին կը լեցուի հրաւիրեալ պաշտօնական անձնաւորութիւններով: Հոգեհանգստեան պաշտօնը կը սկսի Նախկին Սասունոր Եղիշէ վրդ. Գալֆաեանի նախագահութեամբ: Նախկին ռէժիմի զոհերու հոգիին համար կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնը գերազանցապէս յուզիչ էր:

Կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնը լրանալէ յետոյ՝ ներկաները տաճարէն դուրս կ՚ելլեն պատրաստուած հանդիսավայրը փութալու և իրենց տեղերը գրաւելու: Ատեն էր բազմութիւնը: Բոլորէն մը յետոյ ըսել ուզելով Տ. Գալուստ Հայր և պերճախօս ճառախօսութեամբ մը կատարեց օրուան հանդէսին բացումը: Նուագածուներու ընդմիջմամբ ճառախօսութիւններ ըրին կուսակալը, հազարապետը, պատմական դատարանի նախագահը և ուրիշ Հայ, Թուրք, Կաթոլիկ և Հրեայ կարող անձնաւորութիւններ: Արտասանուած ճառերը մինչ Թուրքերէն լեզուով տեղի ունեցան և միայն Հայերէն լեզուով ըրաւ ճառ մը պատանեկան Ցոլութիւն Էֆ. Բէլուզեան: Աւելորդ է ըսել թէ «կեցցէ»ներու ինչ մեծ դղրդագայրք օդը կ՚ալեկոծէին խրախճանքի ձայնակցութեան: Ժամը 9 1/2ին հանդէսը վերջանալէ յետոյ, հրաւիրեալները վանքին առաջնորդարանը առաջնորդուեցան, ուր օշարակներով պատուասիրութիւններ եղան կարգադիր մարմնոյ: Տարբեր համայնքներէ և կառավարական պաշտօնատներէն հրաւիրուած անձնաւորութիւններ իրենց կառքերով քաղաք վերադառնալէ յետոյ, ժողովրդեան ուխտաւոր և զուարթասէր դասակարգը կը մնայ հոն, վանքին շրջակայքը: Հայկական և ժողովրդական երգեր ու պարեր, սազեր ու կաքաւներ օդին բաժկլկման և զինեաց բաժակներուն տակ նոր հոգի կու տան ժողովուրդին:

Ուրախութիւնը ընդհանուր է: Խեռ ու սառնութիւն չկայ: Ամէնքն խրախուռ քայլ և եղբայր են, հաւասարութեան և արդարութեան ազատ խրախունքով: Ամէնքն ալ ազատութեան երգը կ՚երգեն, Օսմ. Սահմանադրութեան պատճառաւ մեծ ներումները կը դրուէին, ուրախութեան բաժակներով Հային և հայրենիքին սիրելի ներկայ ու անցեալ մեծ և սիրալի դէմքերը կը յիշէին, տասնապատիկ անցնելով սիրութիւնները սրտանց: Սրտերու թարգման մաշրեալին յարատեւ կը գոչեն. «Կեցցէ՛ն Ազատութի՛ւն, Արդարութի՛ւն, և մեր կեցցէ նախաբարբառ քաջարի Ս. Խրիմեան՝ Հայրիկ մեր Իզմիրլեան:»

Գիշերուան մութը շատոնց կոխած է, բայց քիչեր միայն կը պատրաստուէին քաղաք վերադառնալ: Բազմաթիւ ուխտաւորներ տակաւին կը մնան հոն և գիշերը վանքը կ՚անցընեն ու յաջորդ օրն ալ մեծնարդի թափով կը շարունակեն նախորդ օրուան խանդավառ և ուրախ խրախճանութիւնը:

⁂ Պորչէնիի մէջ Թուրքերը 18 տարեկան Հայ պատանի մը սպաննած են, քաղաքէն 10 վայրկեան հեռաւորութեամբ: Այսօր խեղճ պատանիին հօրը սատարութեամբ հեռագիր մը հասաւ տեղւոյս փոխանորդին, որ անմիջապէս կուսակալին երթալով պահանջեց մարդասպանին պատժուիլը:

Տ. Գ. Թ.

ՊԱՂՏԱՏ, 7 օգոս.

Ձեր թերթերու վերջին ծրարը եկաւ հասաւ այսօր, որուն երեք թիւերը կարծես ուրիշ աշխարհի մը մէջ տպագրուած էին, իսկ վերջին երեք թիւերը՝ թռցուելով և մաշելով ու սառելով դարձած՝ սրտեր կը շնչէին և աչքեր կը պայծառանային. շնորհակալ ենք ձեր տուած ուրախալի աւետիքներուն համար. փոխարէն մենք ալ կը փութանք ձեզի տալ մեր կողմի ուրախալի լուրերը:

Օսմ. Սահմանադրութեան վերահաստատման ուրախալի յայտարարութենէն քիչ վերջը այստեղ ամէն ազգէ և կրօնքէ անթիւ բազմութիւն մը մեծ խրախճանութիւններ կատարեց զինուորական զօրանոց գործարանի հրապարակին վրայ, գիշեր ժամանակ: Գործարանի անօրէնը Հիլմի էֆ. որ պատրաստութիւն տեսած էր հրապարակին վրայ ու գործարանին ներսը հարիւրաւոր մոմեր լոյս և շատ մը նուագարաններ տեղաւորած էր. ժամը մէկին հոն ներկայ էին զինուորական և քաղաքական անձնաւորութիւնները, առաւօտեան ընդհանուր հիւպատոսը և իր թարգմանը, քրիստոնեայ կղերական դասերու որ, երեւելի մոլլաներ ու այլ գլխաւորներ, որոնք ազատասիրական ճառերով ողջունեցին Օսմ. Սահմանադրութեան վերականգնումը:

Անցեալ կիրակի օր Ալլիանս Իսրայէլիթի վարժարանի ընդարձակ սրահին մէջ ալ մեծ հաւաքում մը եղաւ, ուր հրաւիրուած էին Օսմանեան Միութեան և Յառաջդիմութեան Կոմիթէի նախագահը և անդամները, իսկ հրեայ ժողովուրդին խաւամազակը և անթիւ բազմութիւն. հոն եւ այլեւայլ ճառեր խօսուեցան, երգեր երգուեցան, նուագածուներու խումբը իր գուռ չեղչեքով օդը թնդացուց և հանդէսը վերջացաւ խանդավառական աղօթքով՝ Օսմ. Ազգին և Օսմ. Սահմանադրութեան համար, որուն անդամներով մասնակցեցան Հայ, Յոյն, Հրեայ, Մահմեդական, Քաղդէացի, Ասորի բոլոր ժողովուրդը:

Նոյն կիրակի օրը գիշերը ժամը մէկին մեծ հանդէս կար Քաղդէացւոց եկեղեցւոյ բակին մէջ, զոր կազմակերպած էին Քաղդէացի, Ասորի և Հայ-կաթոլիկ համայնքները միասին, ի պատիւ Օսմանեան Միութեան և Յառաջդիմութեան Կոմիթէին. եօթը ճառախօսներ իրարու յաջորդեցին, որոնց երկուքը մոլլաներ՝ քաղաքիս էն բարձր ընտանեաց վերաբերող և իբրեւ գրագէտ մեծ անուն հանած անձեր, երրորդը զինուորական դատաւորներէն հազարապետ մը որ ազատութեան վրայ գեղեցիկ ատենաբանութիւն մը կարդաց, չորրորդ և հինգերորդ ճառերը Քաղդէացի անձնաւորութեանց կողմէ արտասանուեցան, վեցերորդը Ասորի եպիսկոպոս մը, եօթներորդն ալ ծանօթ ծախսողի մը, ամէնքն ալ ծափահարութեանց արժանացան: Ի վերջոյ Կոմիթէի ատենապետին հրամանով Մէհրամ էֆ. Ասլանեան, անդամ նոյն Կոմիթէի գործադիր ժողովի. ի դիմաց Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Կոմիթէին, շնորհակալութեան խօսքեր արտասանեց երեք համայնքներուն, որ զիրենք կը հրաւիրէին այդ գեղեցիկ հանդէսին, որուն նման չորս ամիսէ ի վեր չէր տեսնուած: Օշարակներ մատուցուեցան, նուագներ ածուեցան և ժամ 4ի մօտ ժողովուրդը, հոգւոյն աւելի, ցրուեցաւ խառն հաճելի տպաւորութեան տակ: Օսմ. Կոմիթէն իրեն պաշտօնաթերթ մը վարձեց, ամէն կողմէն ասոր նուէրներ կը տեղան, սկսեալ կուսակալէն որ խոստացած է օժանդակութիւն մը Կոմիթէին, Հասան պէյն. իսկ ժողովրդեան ուրախութիւնը անպատմելի է. ամէն տեղ, ամէն ատեն, ամէն կրօնք, ամէն ցեղ անխտիր ու խառն իրարու կ՚ողջագուրեն, և կ՚աւետեն եղբայրութիւն, հաւասարութիւն, սէր և միութիւն:

Հայոց եկեղեցին ալ լուսաւորուեցաւ երեք գիշեր ուրախալի առիթին վրայ, բայց հանրային ցոյցի մը համար Առաջնորդին գալուստը կը սպասուի:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՆՈՐ ԹՈՒՐՔԻԱՅ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Վ. ՏԱՆԳՆԸՐ

Գերմանիոյ նշանաւոր զօրավար Ֆօն տէր Կօլց, որ երկար ատեն Օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուած է, Նոյէ Ֆրայէ Բրէսսէի մէջ հետեւեալը կը գրէ վերոգրեալ խորագրով:

«Ենթադրելով թէ երեսուն տարիէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Օսմ. երկրի վաղը զօրք իրենց հրամանով նշանակութեան փորձեր պիտի ընեն մասնաւորապէս Կ. Պոլսոյ պատերազմներէն Բեազդխանէի մէջ: Եթէ ճիշդ է այս լուրը, տարակոյս չկայ թէ այդ փորձը լաւ սկզբնաւորութիւն մը պիտի ըլլայ Օսմ. բանակին զինուորական կրթութեան համար: Եւրոպական տարիքոտ զինուորականները, այս լուրը լսելով, թերեւս զարմանան ու ըսեն. —«Թուրքերը դեռ նոր կը սկսին ընել այն բանը զոր մենք եւրոպական բանակներու մէջ վերջացուցած ենք գրեթէ. զարմանալի՛ բան»: Գործին մօտէն տեղեկութիւն չունեցողները թերեւս իրաւունք ունին: Բայց գիտնալ պէտք է որ խնդիրը Թուրքիոյ համար է, որ պէտք էր նախ փշրել ատենալոյսը, և նուաճել բանակութիւնը որոնք տարիներէ ի վեր զինուորները արգելափակ բռնած էին իրենց զօրանոցներուն մէջ: 1877-78ի Թուրքեւռուս պատերազմէն ի վեր օսմ. բանակը զօրավարժ չունէր նոր ուսմունք վրայ: Այդ ատենէն ի վեր ռազմավարութիւնը հիմնովին փոխուած է: Եթէ աշխարհին ռազմավարժեր տեղի ունեցածին, թերեւս վերջին երեսուն տարուան նոր կազմակերպութիւնները մտցուէին բանակին մէջ, բայց այդ կազմակերպութիւնները տեղի չունեցան, և իբր արգելուած պատճառ արգիլուեցաւ բանակին: Նմանի պատերազմները և Մակեդոնիոյ մէջ հրոսախումբերու դէմ մղուած կռիւները այնպիսի անաւոր պարագաներու մէջ տեղի ունեցան որ ռազմավարութեան նոր եղանակի մասին օսմ. զինուորներուն ունեցած գաղափարը սպաները չկրցան իմանալ զատ, անոնց զօրավարներուն ալ պէտք եղած փորձառութիւնը չկրցան ընծայել. կանոնաւոր մեծ բանակներու դէմ պատերազմ վարելու եղանակին վրայ: Օսմ. բանակին մէջ հիմա ամէն բանէ առաջ աշխատութեան առարկայ եղած է զինուորական նոր կեանքին գաղափարն արթնցնել և ոգեւորել զինուորին իր կոչումին հանդէպ: Եթէ յաջողութիւն գտնէ այս բանը, շնորհաւորելի է:

Թուրքիոյ նոր կառավարութիւնը, հաստատ որոշմամբ, երիտասարդ զօրավարներ դրած կարեւոր պաշտօններու և դիրքերու վրայ և ազատութիւն տուած անոնց՝ պէտք եղածին պէս մարզել ու կրթել զինուորները, բայց վասնզի պատրաստութիւնը ճանչնալով անոնց վիճակին լաւութեան: Եւ ուղղին ալ այս էր, որ սակայն ցարդ նորագութեան տանուած չէր բանակին մէջ, անտեսի ու փոյթի տարակուսելութիւններով ու վախերով: Ասկէ ետքը բանակին համար տանուած նոր զինուորներուն պէտք եղած մարզանքը և զինավարժութիւնը տալով, անոնց իւրաքանչիւրը մեծ ամբողջին իբր մէկ անհատ կանչելու կարողութիւնը պիտի ունենայ: Բայց ասիկա մեծ համբերութիւն և անընդհատ աշխատութիւն կը պահանջէ. ինչ որ ի սկզբան հաւանօրէն ծանր պիտի ըլլայ երիտասարդ սպաներուն, որոնք նորամուտ զինուորներու վարժութիւններէն աւելի ռազմավարութեան աւելի մեծամեծ խնդիրներով զբաղիլ կ՚ուզեն: Բայց անգամ մը որ, հետզհետէ մեծ վարժութիւններով ու թելադրիչ ռազմախաղերով, զինուորականութեան կոչումին սէրն արթննայ, այն ատեն շատ կը հարթուին փոքր ծառայութեանց դժուարութիւնները:

Այսպէս է նաեւ դրամի սակաւութիւնը, որու մասին շատ բան գրուեցաւ Մամուլին մէջ և որ արգելք կը համարուի բարենորոգմանց գործադրութեան: Զէնք ալ երբեք մը որ, այնչափ ալ քանակ ըլլար, այնչափ զրկուած ըլլար իր վերակազմութեան միջոցներէն, քան բանակին ներկայ դրութիւնը Տրիպոլիի հաշուեյարդարին ետքը: Կարօտութիւնն այնչափ մեծ էր որ սպաներուն խղճմտութիւնները պէտք անսամ հրապարակել անոնցմէ վայրի սանձերուն, որոնք կրնային մարդուս իր անուն՝ ծառայել: Դրամ չկար ընտ. զինուորներուն ամսականները կարելի չէր վճարել և նոր կազմուած բանակին զգեստի ու պարէնի համար չափազանց նեղութիւն կար: Զէնք ալ չկար. հետեւակազօրքերու մէկ մասին, փոխանակ հրացանի, նիզակներ տրուեցան, բայց ինքնաձրութեամբ, վեց տարի ետքը, երկիրը այն աստիճան զարգացաւ որ բանակը կրցաւ առաջուընէ աւելի մեծ ոյժ մը ըլլալ պատերազմութեան ասպարէզ: Եւ Թուրքիա որ իր բնական հարստութիւններով օժտուած է արդէն, և չի նմանիր ընդհանուր Յունաստանին, տարակոյս չկայ թէ պիտի կրնայ սառուցածէ ու քաջարի և քաջամարդ բանակ մը ունենալ: Այս տեսակէտով մտահոգութեան պատճառ չկայ. Նաւատորմիղ ալ բանակին օրինակին հետեւեցաւ: Օսմ. նաւատորմին մը վերջերս ծովակալեան նաւատորմին մը և ռազմափորձեր ըրաւ յաջ ծովերուն մէջ, ինչ որ ոչ նուազ զարմանալի և անլուր դէպք մըն է, մանաւանդ քաղաքին մօտ տեղի ունեցած նշանաւորութեան փորձերուն պէս: Յաւիտենական ուրիշ միջոցներ ալ ձեռք առնուած են: Անօգուտ ծախքերը կրճատուեցան, գոյութեան պատճառ չունեցող պաշտօնները ջնջուեցան, զինուորական պաշտօնատուններու մէջ խճողուած պաշտօնեաներուն թիւը նուազեցուցին, ինչպէս նաեւ ջնջուեցան այն ամէն աւելորդ յանձնաժողովները որոնք պարզապէս պաշտօն դիզելու և մարդ տարիքեցնելու համար կազմուած էին: Վերջ. Սուլթանին հետեւորդներուն մեծ մասը ճամբուեցաւ, և խոր, քիչ ժամանակի մէջ, շատ բաներ տեղի ունեցան: Պետութեան միւս ճիւղերուն մէջ նմանօրինակ բարենորոգումներ եղան: Գործերու կազմակերպիչ կեդրոնացումը վերնալով, կառավարութեան կեդրոնը Բ. Դուռը փոխադրուեցաւ: Այդ եւս այժմը շարժման մէջ դնող հրամանը միակ տեղ մը չի ըլլար, այլ զանազան տեղերէ, որոնք հանրային կեանքի ճիւղերն են: Ելմտական լաւագոյն հսկողութիւններ, հաշուեքննութեան դիւրութիւններ, մաքսային գործառնութեանց, վաճառականութեան և ճարտարարուեստի զարգացման դիւրութիւններ և ուրիշ նորանոր դարմանք կարգադրութիւններ եղան. վերջապէս, ինչպէս կ՚իմանանք, ամէն պաշտօնատուներէ սկսեալ մինչեւ վեհապետին պալատը մէջ հիմնական փոփոխութիւններ եղան: Հիմա արքայական խնամները հանրային կեանքին մէջ կ՚երեւին, ինչ որ արմատական փոփոխութիւն մըն է հին ժամանակին հետ բաղդատմամբ, և ամէն անոնք որ կը ճանչնան հին վիճակը, տեսնելով այս ամէն փոփոխութիւնները չեն տարակուսիր բարենորոգմանց լրջութեան եւ կարեւորութեան վրայ։ Եւ այս ամէնը կատարուեցաւ մէկ քանի շաբաթուան մէջ, ինչ որ տեսնուած չէ ցարդ այսպիսի յեղաշրջման մը ենթակայ եղած երկրի մը մէջ։ Բայց Թուրքիոյ այս նոր վիճակին մէջ մտահոգութեան պատճառ եղող վտանգներ ալ կան, զորս Թուրքիոյ անկեղծ բարեկամ մը չի կրնար առարկել չընել իր խորհրդածութեանց։ Յիշենք անոնցմէ մէկ քանին, որոնք մի՛ գուցէ անտես առնուին, իրենց այս մեծ յաջողութեան վրայ ուրախութենէ արբշիռ Օսմանցիներէն։ Հիմա Թուրքիոյ մէջ երկնակի կառավարութիւն մը կը տեսնուի, մէկ կողմէն Երիտասարդ Թուրքերու քոմիթէն եւ իրենց պատուիրակները։ Դժուար է ըսել թէ իրական ոյժը այս երկուքէն որո՛ւն ձեռքն է այժմ։ Գէթ հեռուէն այսպէս կ'երեւայ վիճակը, որ վտանգաւոր է սակայն, վասն զի այդ վիճակը անպատասխանատուութիւն կրնայ յառաջ բերել հանրութեան մէջ՝ այսինքն հին չարիքը կրնայ նոր ձեւով վերստին երեւիլ։ Միութեան պակասութիւնը կը դժուարացնէ իշխանութիւնը։ Թերթերը ծանուցին թէ բարձրաստիճան զօրավար մը ստիպուած է իր պաշտօնէն հրաժարիլ քոմիթէի մը պահանջման վրայ, ինքն որ նախարարութեան վստահութեամբ կոչուած էր այդ պաշտօնին եւ արժանի էր այդ վստահութեան։ Բայց այսպիսի վիճակ մը կը վնասէ բանակին կարգապահութեան։ Ինչպէս պատմութիւնը կը ցուցնէ, գաղտնի քոմիթէները եւ ակումբները, երկարատեւ գործունէութենէ ետքը, խաղաղասէր չափաւոր տարրեր կ'ըլլան. Երիտասարդ-Թուրքերը, որոնք հայրենասիրութեամբ ոգեւորուած են այժմ, իրենց ազդեցութեան գործադրութեան խնդրին մէջ կրնայ ըլլալ որ փորձութեան ենթարկուին։ Անձնապարանքն ու հինաւային փոփոխութիւնները կրնան ըլլալ որ հակառակութիւններ յառաջ բերեն, եւ ատոնք ալ շատ կը տարածուին։ Օրինակի համար, կը լսենք թէ անհատական հաստատութիւն մը եղող Անատոլուի երկաթուղիին պաշտօնեաները իրենց ընդհանուր Տնօրէնին անկումը կը պահանջեն։ Աշխատելու է տեղի չտալ այդպիսի պահանջումներու, վասն զի ատոր մէջ կը կայանայ կայութեանը տէր եղողներուն իշխանութեան ոյժը։ Ուրիշ վտանգ մըն ալ կայ որ այդ ալ նոր վարչութեան առաջնորդներուն բարոյական յանձնառութիւններէն ծագում կ'առնէ։ Կառավարական պաշտօնեաներէն, ինչպէս նաեւ բանակէն եւ նաւատորմէն շատեր հրաժարեցնել պէտք է, ելմտացոյցին հաւասարակշռութիւնը ձեռք բերելու համար. բայց այդ հրաժարեցուցումները միահաղոյն կատարուած ատեն կարօտ եւ անգործ մարդոց թիւը կը տարածեն։ Ճարտարարուեստը եւ առեւտուրը շատ զարգացած երկիր մը պէտք ունի աշխատող ձեռքերու, եւ երբ Պետութիւնը իր պաշտօնեաներուն թիւը կը նուազեցնէ, երկու կողմին համար ալ աղէկ բրած կ'ըլլայ։ Բայց Թուրքիա այդ վիճակին մէջ չէ։ Հոն երբ մէկը յանկարծ կորսնցնէ իր կառավարական պաշտօնը, դէշ կացութեան մը կը մատնուի։ Ուրիշ ապրուստ մը չի կրնար գտնել. կարօտութիւնը երեւան կ'ելլէ, եւ այս ալ թշնամիներ կը յարուցանէ նոր կացութեան դէմ։ Արդարեւ, պէտք է անմիջապէս վտարել վնասակար տարրերը. բայց յաջորդութենէ ետքը թշնամին աւելի ուժգնապէս պէտք է հալածել։ Հիմա պէտք է որ անպէտ պաշտօնեաներն ու ստահակները ճամբելով ու աւելորդ թոշակաւորները վտարելով հանդերձ, աշխատութեան եւ վաստակի միջոցներ պատրաստել։ Տարակոյս չկայ որ կեդրոնացման դրութիւնը ջնջելէ ետքը, վաճառականութիւնը ու ճարտարարուեստը պիտի բարձրանան, բայց այդ ալ յամրաբար, վասն զի դրամագլուխի ոյժը մեծ չէ։ Տեղական հաղորդակցութեանց, ճամբաներու ու փոքր երկաթուղիներու շինութիւնը, ինչպէս նաեւ ծովեզրեայներու յարաբերութեանց համար նաւային ընկերութեանց հաստատումը հաւանօրէն շուտով պիտի ներգործեն այդ բանին, եւ ատոնց համար մեծ դրամագլուխներու պէտք չկայ։ Միւս կողմէ երբ երկրագործութիւնը զարգանայ, երկիրը շատ մեծ պէտք պիտի ունենայ աշխատող ձեռքերու։ Արտաքին ծովերու հետ յարաբերութիւն ունեցող գետերով հարուստ երկրագործ մեծ երկիր մը, որ ճարտարարուեստի մէջ զարգացած արեւելեան Եւրոպայի այնչափ մօտ կը գտնուի, մեծ ապագայ մը ունի, եւ քաղաքական կարեւոր դեր մըն ալ կ'ըլլայ Արեւմուտքին համար։ Երրորդ վտանգ մըն ալ կայ։ Թուրքիոյ այս «խաղաղիկ» յեղափոխութիւնը զարգացեալ դասերուն մէկ յեղափոխութիւնն էր պարզապէս, ինչ որ ենթադրել կու տայ թէ անոր առաջնորդները այնչափ կարեւորութիւն չտան ժողովուրդին ստորին դասերուն զգացմանց։ Աթէնքի, Հռոմի եւ նոյն իսկ Պիզանի մէջ փողոցային ապստամբութիւններ կառավարութիւններ կործանած են, որոնք թէեւ լաւ կազմակերպուած, բայց չէին ճանչցած ժողովուրդին ստորին խաւերու պէտքերն ու հակամէտները։ Ուստի մեծ զգուշաւորութիւն պէտք է։ Հաւանական է որ օտար անիշխանական տարրեր, փութան եւ մանաւանդ Արեւելքի մինչեւ ցարդ խաղաղիկ մայրաքաղաքին մէջ։ Ազատ հաղորդակցութեան հետեւանքն է այդ, որ մեծ զգուշաւորութիւն եւ հսկողութիւն կը պահանջէ։ Երիտասարդ-Թուրքերու շարժման առաջնորդները համդարտութեամբ եւ խոհեմութեամբ վարուեցան ցարդ։ Երիտասարդ-Թուրքերու պատուիրակութիւններէն զատ դեռ չճանչցուեցան բուն կազմակերպիչները, ու այս ալ նշան մըն է անոնց իմաստութեան եւ անձնուիրութեան։ Առ այժմ վախու պատճառ չկայ. սակայն քաղաքական ամբողջ շարժումը նոր կը սկսի դեռ. եւ երբ ժամանակէ մը ետքը ակնկալութիւնները չիրականանան, կրնայ ըլլալ որ դժգոհութիւնը ընդհանրանայ, յուսախաբութեան հետեւանքով։ Ներկայ պարագաներու մէջ, քաղաքական մեծ իմաստութեամբ վարուելու է՝ այսինքն ձեռք բերուելիքը, ինչպէս նաեւ իրենց ուժերու չափը լաւ կշռադատել պէտք է։ «Աղուոր ժամանակով խաղաղ կ'ըլլայ» առածը շատ լաւ կը յարմարի քաղաքական այս յեղաշրջման եւ ընկերային բարենորոգմանց, որոնց ենթակայ է այժմ Օսմանեան Երկիրը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլինէր Թակեպլաթի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը իր լրագրին կը գրէ նամակ մը այն ատելութեան մասին զոր Երիտասարդ Թուրքերը ունենալ կը համարուին Գերմաններուն դէմ։ Թուրքերը, կ'ըսէ նոյն թղթակիցը, իւրաքանչիւր ազգի լաւ կողմերը առնել կ'ուզեն, առանց կապուելու ծայրայեղ համակրութիւններով։ Այսու հանդերձ թղթակիցը կը խոստովանի թէ Թուրք հանրութիւնը համակիր չէ Գերմանիոյ, որ շատ դէշ գործած է։ Թղթակիցը կը յարէ.— «Գերմանները իրենց անխոհեմութեամբ անոնց հանեցին թէ յետադիմական համակրութիւններ ունին եւ ժողովուրդին երեւցան իբրեւ կուսակիցներ Թուրքիոյ հին դրութեան։ Մինչդեռ երբեմն այն տեսակ հեռագիրներ զրկուեցան, զոր աւելի լաւ էր չղրկել, այս անգամ «Միրալի շնորհաւորութիւններ Սահմանադրութեան համար» պարզ բառերը երբ ժամանակին զրկուէին, կրնային շատ լաւ արդիւնքներ ունենալ։ Ամէն տեղ, Հոնկ-Քոնկ, Եոքոհամա եւ Մ. Նահանգները, ոստիկանութեան զեղծումներու եւ քաղաքային ազատութեան ենթարկուած սեղմումներուն վրայ կը խօսուի, վասն զի ամէն տեղ Գերմանները կը շփոթեն Բրուսիոյ հետ։ Եւ հիմա Թուրքիոյ մէջ ալ միեւնոյն բանն է։ Ի՛նչ բանի իր թուրք բարեկամներուն երբ կառավարութեան այդ տեսակ մեղադրանքներ կ'ընեն։ Գերմանին հանդէպ եղածը ատելութիւն մը չէ, այլ անոր նկատմամբ եղած համակրութեան սեղմում մը։ Կ. Պոլսոյ մէջ, ինչպէս ուրիշ տեղեր, կը յարգեն Գերմանիոյ գիտութիւնը, կորովը եւ աշխատութիւնը, իսկ կ'արհամարհեն բռնակալական յետադիմութիւնը։ Ո'րքան այս վերջինը թեթեւցնենք, այնքան նուազ վտանգի տակ պիտի գտնուինք այդ արհամարհանքը իրական ատելութեան մը փոխուած տեսնելու Գերմաններուն հանդէպ։»

—Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն Թանին՝ թէ մանիֆաթուրայի վաճառականները սկսած են գերմանական ապրանք չգնել։ Կ'ուզեն ձեռքէ հանել իրենց ունեցած գերմանական ապրանքները եւ անոնց տեղ ֆրանսական կամ անգլիական գնել՝ նոյն իսկ աւելի սուղ գիներով։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Դուրբէյէն Թայմզի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ տեղւոյն սահմանադրականներուն ասիպողական խնդրանքին վրայ, Անգլիոյ փոխ-հիւպատոսը յաջողեր է տեսակցութիւն մը յառաջ բերել ազգայնականներուն եւ Այն-ուտ-Տէօվլէյի մէկ ներկայացուցիչին միջեւ։ Տեսակցութիւնը տեղի ունեցեր է քաղաքին մէջ եւ ազգայնականները իրենց պահանջումները բացարձակապէս պարզեր են Այն-ուտ-Տէօվլէյի ներկայացուցիչին։ Անկարելի է ըսել թէ այդ խորհրդակցութիւնը խաղաղասէր արդիւնք մը պիտի ունենայ՞ թէ ոչ, սակայն բանակցութիւնները պիտի շարունակուին եւ երկու կողմէն ալ անձկալից կ'երեւան իրաւախոհութեան մը յանգելու, թէեւ երկու կուսակցութիւնները շատ կասկածոտ են իրարու նկատմամբ։ Անցեալ շաբթու փողոցներու մէջ ճակատամարտներ տեղի ունեցան, ինչպէս սովորութիւն է։ Սահմանադրականները յաջողութիւններ ունեցան եւ միապետականներու ամէնէն երիտասարդին տունը կողոպտեցին։ Հակառակ Այն-ուտ-Տէօվլէի կողմէ տրուած ապահովութեանց թէ բանակցութեանց պահուն թշնամութիւններ պիտի չկատարուին, միապետականներու պատականողներ կողոպտեցին քաղաքին ամէնէն մեծ օթեւանը։ Այդ խորդութիւն կատաղութիւն պատճառեց սահմանադրականներուն։ Կէսօրին վերջական ռումբեր արձակել Շահին զինուորներուն վրայ եւ ռմբակոծութիւնը շարունակեց մինչեւ իրիկուն։

— Թէհրանէն Տէյլի Թէլէկրաֆի կը հեռագրեն թէ Շահը ծանուցեր է Ռուսիոյ դեսպանին թէ նոր ընտրութեանց մասին կարգադրութիւնները աւարտած են եւ թէ ծրագիրը յառաջիկայ շաբթու պիտի հրատարակուի։ Սեպտեմբերի վերջերը պիտի կատարուին ընտրութիւնները եւ Նոյեմբեր մէկին պիտի գումարուի Խորհրդարանը։ Շահին անձնապահ զօրագունդը, որ աւելի աւազակներու խումբի մը փոխուած է, անհանգիստ մատնելով քաղաքը, մօտերս պիտի ցրուի։ Նախարարութեան մէջ ալ փոփոխութեանց կը սպասուի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

Նօրս Տօյչէ Ալկեմայնէ Ցայդունկ, գերման կէս-պաշտօնական լրագիրը, խօսելով անցեալ կիրակի Շդրասպուրկի մէջ Վիլհէլմ կայսեր արտասանած ճառին վրայ, կը յիշէ խաղաղութեան համար տուած երաշխաւորութիւնները եւ սապէս կը սահմանէ կայսեր խաղաղասիրական տեսական հակումները.— «Երիտասարդ հասակին մէջ գահը բարձրացած վեհապետ մը, որ Գերմանիոյ ունեցածին նման զօրաւոր բանակ մը ունէր ետին, եւ որ, սակայն, իր իշխանութեան առաջին օրերուն իսկ իրեն նպատակ ընտրեց խաղաղութեան պահպանումը — անշուշտ պատուաւոր խաղաղութիւն մը — արժանի է, ո՛չ միայն իր ժողովուրդին, այլ օտարին վստահութեանը։ Երբ այդ տեսակ զգացումներով նշանաւոր վեհապետ մը այնպէս կը նկատէ թէ մեր ազգայնութեանց զարգացումը անհրաժեշտ է այս կամ այն միջոցով, պէտք է ամէն կողմ համոզուիլ թէ յարձակողական հակումներով չէ որ կը գործէ, այլ ընդհակառակը խաղաղութիւնը պահպանելու միակ նպատակով։ Շդրասպուրկի կայսերական ճառը ասոր նոր եւ զօրաւոր մէկ երաշխաւորութիւն է, որուն ամբողջ նշանակութիւնը յուսալի է թէ պիտի հասկցուի, նոյն իսկ արտասահմանի մէջ։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ պահպանողական կուսակցութեան պետ Պ. Պալֆուր, իբրեւ պատասխան կարգ մը անձերու յայտարարութեանց թէ Անգլիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ պատերազմ մը անխուսափելի է, սա նամակը ուղղեց.— «Չեմ կարծեր որ ինծի համար փափաքելի ըլլայ կարծիք յայտնել միջազգային քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրներու վրայ, կարծիք մը որ կրնայ լրագիրներու մէջ հրատարակուիլ։ Անիկա դատ, ամէնուն գիտցածէն աւելի բան մը չեմ կրնար ըսել։ Վստահ եմ սակայն թէ անգլիացի քաղաքական որ եւ է անձնաւորութիւն ու կուսակցութիւն չպիտի խորհի Գերմանիոյ վրայ յարձակելու եւ, մէկ կողմ ընելով միջազգային բարոյականութիւնը, չեմ կրնար տեսնել թէ Գերմանիա ի՛նչ շահ պիտի ունենայ մեր վրայ յարձակելով։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Թայմզ կ'ըսէ թէ Պ. Հիրէմ Բէյսի Մաքսիմ յայտարարեր է որ շատ գոհ է իր անձայն հրացանին համար կատարուած փորձերէն։ Հաստատուեր է որ հրացանը արձակուած տեղը բնաւ յայտնի չըլլար։ Երբ վերջին փորձերուն ատեն զանազան հինգ տեղերէ բազմաթիւ հրացաններ արձակուեցան, 250էն 700 մեթր հեռաւորութեամբ թիրախի մը վրայ, մարդ ընդունողները չկրցան ըսել թէ ո՛ր կէտէ կ'արձակուէին հրացանները։ Կ'երեւայ թէ կարելի եղած չէ ստանալ թէ ո՛ւր կը գտնուէր հրացանը արձակող մարդը։ Պ. Մաքսիմ կ'աշխատի նոյնպէս [illegible] տրամագծով թնդանօթի մը համար ալ գործածել իր դրութիւնը։

— Մինէզոթայի մէջ շոճեստաններու հրդեհներու հետեւանքով Չիզոլմ քաղաքը այրեցաւ. կորուստները երկու միլիոն տոլար կը հաշուուին։ Մարդու կորուստ չէ պատահած։ Հիպպինկ քաղաքը, որ այրելու վտանգին տակ կը գտնուէր, ազատեցաւ հովին մէկ քմահաճոյքէն։ Կրակը պաշարած է Նէշուօք քաղաքը։ Կը կարծուի թէ Մինզօու քաղաքը բոլորովին մոխիր պիտի դառնայ։ Տուլլութ քաղաքը կ'այրի։

ԿԱՅՍԵՐԱԶՈՒՆ ԻՇԽԱՆ ԱՊՏԻՒԼՄԷՃԻՏ
ԵՒ ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍ ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱ

Սէրվէթը Ֆիւնունի եւ Թանինի այս առաւօտեան թիւերուն մէջ՝ հանգուցեալ Սուլթան Ապտիւլ Ազիզի զաւակներէն իշխան Ապտիւլմէճիտի Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշայի ուղղեալ հետեւեալ բաց նամակը հրատարակուած է.

Առ Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշա

«Փրանսական թերթերէն Բթի Բարիզիէնի թղթակցին կարծիքներս յայտնած ըլլալուս համար ձեր կողմէն մէքթուպճի պէյը գալով կարգ մը քննադատական խօսքեր ուղղեց ինծի։ Բայց չհասկցայ թէ իր այս ընթացքը ի՛նչ իրաւասութեամբ տեղի ունեցած է եւ մեր Սահմանադրութեան նուիրական Օրէնքին ո՛ր յօդուածին կը յենու։

«Կը հարցնեմ ձեզ թէ ձեր ընթացքը Սահմանադրութեան Օրէնքին 9 եւ 10րդ յօդուածներուն հետ կը համաձայնի՞ թէ ոչ, եւ դուք ալ ո՛ր յօդուածին համաձայն այդպէս շարժեցաք։ Հանդէպ մեր այդ Օրէնքին՝ ես ինքզինքս ազգին անհատներէն եւ ո՛չ մէկ կերպով բացառութիւն մը չնկատելուս, եւ արդէն 6րդ յօդուածին մէջ ալ բացայայտօրէն յիշուած ըլլալով թէ մեր ազատական իրաւունքները ընդհանուրին երաշխաւորութեան տակ կը գտնուին, եթէ մեզ համար զմեզ ազատութեան բարիքէն զրկող, եւ ձեզ համար ալ ձեր այդ ընթացքին ձեւով միջամտութիւն թոյլատրող յօդուածներ կը գտնուին դեռ, կը խնդրեմ որ պարզէք զայնս հրապարակաւ, եւ ամէն մարդու կողմէ հասկնալիք ոճով մը։

«Եթէ Ձեր Բարձրութիւնը Սահմանադրութեան Օրէնքին շնորհած ազատութեան իրաւունքը փոխանակ պաշտպանելու զայն զանց առնէ, պէտք է գիտնայ որ ես վստահ եմ թէ այդ Օրէնքը պիտի պաշտպանուի՝ ազատական իրաւունքներու յենակէտը եղող ամբողջ Օսմ. Ազգին կողմէ, եւ ես կը պարծենամ այս պարագայով։

ԱՊՏԻՒԼԱԶԻԶԻ ԶԱՒԱԿԸ
ԱՊՏԻՒԼՄԷՃԻՏ

Սէրվէթը Ֆիւնուն այս նամակը արտատպելէ յետոյ սա տողերը կը գրէ.— Մենք կը պարծենանք Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշայի ուղղեալ այս նամակը հրատարակելով. մենք այս մասին բան մը իսկ աւելցնելու պէտք չենք տեսներ, կ'ամչնանք ալ աւելցնել։ Իր ազատական գաղափարները այս կերպով բացայայտ եղող կայսերազուն իշխանին վսեմ եւ ազնուական խօսքերը եւ Մեծ-Եպարքոս Քեամիլ փաշայի ընթացքը Օսմ. Ազգին առջեւ դնելով կը բաւականանանք։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ ՀԱԳԳԸ ՊԷՅ

Սէրվէթը Ֆիւնուն հետեւեալ արդարացի դիտողութիւնները կ'ընէ կրթական նախարարութեան կացութեան եւ Հագգը պէյի ընթացքի մասին։

Սայիտ փաշայի դահլիճին մէջ 4-5 օրի չափ կրթական նախարարութեան պաշտօնը վարող Հագգը պէյ՝ Քեամիլ փաշայի կազմած դահլիճին մէջ ալ պահած էր իր պաշտօնը։ Բայց որովհետեւ ներքին գործոց նախարարութիւնն ալ փոխանորդաբար վարել կոչուած էր, ժամանակ չունեցաւ կրթական նախարարութեան պաշտօնատունը երթալու եւ կրթական գործերով զբաղելու։ Հագգը պէյ 5-10 օր տեւող պաշտօնավարութեամբ միջոցին թերեւս հազիւ 10 ժամու չափ կրթական նախարարութեան մէջ ժամանակ անցուց։ Ըսել Սաիտ փաշայի վերջնական հրաժարականին վրայ ներքին գործոց նախարարութիւնը Հագգը պէյի տրուեցաւ, թէեւ, բայց կրթական նախարարութիւնը կրկին փոխանորդաբար իր վրայ մնաց, այսինքն Հագգը պէյի երկու պաշտօնները իրենց հանգամանքը փոխանակեցին, բայց նորէն յիշեալը չկրցաւ զբաղիլ կրթական գործերով որոնք աւելի չփոթ վիճակ մը ստացին։

Հագգը պէյ թէեւ երէկ-չորեքշաբթի օրը եւ երէկ ալ կրցաւ մէյմէկ ժամ կրթական նախարարութեան պաշտօնատունը հանդիպիլ, բայց յայտնի է թէ մէկ երկու ժամով կարելի չէ կարգադրել վերջին ծայր խառնուած կացութիւն մը։ Արդէն նախարար մը առաւօտէն մինչեւ իրիկուն աշխատելով հազիւ կրնայ յաջողիլ իր զբաղումներուն։

Այս պարագային չենք կրնար հասկնալ, քանի որ Հագգը պէյ կրթական գործերով զբաղելու միջոց չկրնար գտնել, ինչու համար փոխանորդութենէ չհրաժարիր, ինչու Քեամիլ փաշա ալ կրթական նախարարութիւնը ուրիշի մը չյանձներ։ Երեսփոխանական ժողովոյ բացման ժամանակը մօտենալուն հակառակ, դեռ ո եւ է գործ չսկսուեցաւ ծրագիրներ կազմելու՝ պատրաստելու տեսակէտով, երկրորդական վարժարաններուն բացումն ալ Ռամազանի եւ Պայրամի առթիւ երկու ամսոյ չափ յետաձգուեցաւ։ Վերջապէս կրթական նախարարութիւնը խիստ խառնաշփոթ վիճակ մը ունի։

ԿԱՅՍ. ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Երեկ ձեռնհաս պաշտօնատունէն հաղորդուեցաւ կայս. այն Իրատէն, որով կայս. կալուածներէն մէկ քանի ագարակներ, տարեկան 440,000 ոսկի հասոյթով, Վեհ. Սուլթանին կողմէ թողուած են ելմտական գանձուն։ Ինչպէս ծանուցուեցաւ, այդ հասոյթը պիտի յատկացուի Պետութեան պէտքերուն համար մօտերս կնքուելիք չորս միլիոն ոսկիի փոխառութեան տոկոսին։ Վերոգրեալ ագարակներուն հասոյթը թէեւ 440,000 ոսկի ցոյց տրուած է, սակայն եթէ աւելի լաւ յանձնուին, կրնան մինչեւ 500,000 ոսկի արտադրել։

ՏԷՐՍԻՄԻ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ

Զէքիք Ալի փաշա, որուն ատաքեանին վերահաստատուիլը ծանուցուեցաւ, իր տրամադրութեանը տակ քանի մը վաշտ պիտի ունենայ. հրաման տրուած ճամբու ծախքը տալով շուտով իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։ Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Դ. զօրաբանակէն միրլիվա Մէհմէտ փաշա ժամանակաւոր հրամանատարի պաշտօն պիտի վարէ, մինչեւ որ ժամանէ Զէքիք Ալի փաշա։

—Բէհմակի ժողովուրդը, տեղւոյն զօրախումբէն առնուած զինուորներով, գացեր են մինչեւ Արզրում Ուշաղիի վրան հաստատած վայրը՝ իրենց յափշտակուած անասունները ետ առնելու համար։ Ընդհարում կատարուելով, ժողովուրդէն հինգ հոգի մեռեր եւ երեք ալ վիրաւորուեր են։ Աւազակներէն ալ վեց հոգի մեռեր են։ Աւազակներէն ետ առնուեր են 77 եզ ու ոչխար, 15 ջորի ու ձի. սակայն Մուղերի երեք հրացան թողուեր է։

ԵԷՄԷՆԻ ՇԷՅԽԵՐԸ

Եէմէնի Շէյխերէն տասներեք հոգի, որոնք բռնակալութեան շրջանին մէջ զանազան պատրուակներով դատապարտուած եւ իրենց հայրենիքէն դուրս հանուած էին, Սահմանադրութեան հաստատուելուն վրայ ազատ արձակուեցան եւ իրենց երկիրը երթալու համար Կ. Պոլիս եկան։ Այդ Շէյխերը, իրենց արժանացած ներման համար շնորհակալութիւն յայտնելու նպատակով, երեկ, կայս. պալատ գացին եւ շնորհակալութեան ուղերձ մը յանձնեցին առաջին քարտուղարին՝ Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու համար։ Այդ ուղերձը մատուցանելէ ետքը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, առաջին քարտուղարը հինգական ոսկի տուաւ նոյն Շէյխերուն, որոնք աղօթքներ ըրին եւ իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով մեկնեցան։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Տեղեկագրուած էր որ երեսփոխանական ընտրութեանց կանոնագրին 11րդ յօդուածին մէջ առաջին աստիճանի ընտրողներու վերաբերող այն տրամադրութիւնը թէ քիչ շատ տուրք վճարող պէտք է ըլլան, եթէ կալուածական ու Թէմէթթիւի տուրքի միայն յատկացուի, ընտրողներու թիւը պիտի նուազի, որով տասնորդ ու ոչխարի տուրք տուող անհատներն ալ պէտք է առաջին աստիճանի ընտրողի իրաւունք վայելեն։ Նախարարաց Խորհուրդին մէջ կարդացուեցաւ ներքին գործոց նախարարութեան մէկ պաշտօնագիրը՝ այդ խնդրոյն վերաբերմամբ։ Այդ գրոյն մէջ ըսուած է որ Պրուսայի ու Սելանիկի նահանգներէն հրահանգ խնդրուեր է թէ կալուածի եւ ուրիշ տուրք չհատուցանող մը եթէ միայն զինուորական տուրք եւ ճամբաներու շինութեան համար անձնական աշխատութեան փոխարէն տուրք վճարէ, երեսփոխան ընտրելու իրաւունք կ'ունենայ՞ թէ ոչ։ Նախարարաց Խորհուրդը նկատելով որ վերոգրեալ երկու տուրքերը անձնական աշխատութեան փոխարէն են եւ տուրք չեն կրնար նկատուիլ, որով զայնս վճարողները չեն կրնար երեսփոխանական ընտրութեան իրաւունք ունենալ, որոշեց ըստ այնմ հարկ եղածը ի գործ դնել եւ այս որոշումը ծանուցանել բոլոր Նահանգներուն եւ քաղաքապետութեան։

ՕՐՈՒՍԱՆ, ամէնէն խօսուած եւ փնտռուած գիրքն է Վեղարաւոր Սաւսանի, հեղինակութիւն Նշանի Սրմէնի։ Արդէն սպառելու մօտ ըլլալով, գնել փափաքողներ պէտք է փութան դիմել հայ գրավաճառներու։ Գինն է 1 ղրշ.։

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Ոստիկաններու պարտականութեանց մասին հետեւեալ առժամեայ կանոնագրութիւնը պատրաստուած է.

Յօդուած Ա. — Ոստիկանութեան գումիսէրներուն եւ պաշտօնեաներուն պարտականութիւնն է պողոտաներու եւ փողոցներու մէջ հանրային ապահովութիւնը պաշտպանել եւ խաղաղութեան հաստատումը եւ անդորրութիւնը ապահովել։ Կարգապահութեան գործադրութեանց մէջ ժողովրդեան անհատներուն նկատմամբ, առանց պատճառի, խստութեամբ ու բռնութեամբ պիտի չգործեն. նաեւ տիրող կանոններու եւ օրէնքներու հակառակող թոյլատուութիւններ պիտի չընեն, իրենց պաշտօնին կիրառմանը մէջ միշտ հաստատամտութեամբ ու չափաւորութեամբ պիտի գործեն։

Յօդ. Բ. — Ոստիկանութեան գումիսէրները եւ պաշտօնեաները, որպէս զի անդորրութեան գաղափարը տան հանրութեան, գիշեր ցորեկ գործօն վիճակի մէջ պիտի գտնուին. նաեւ ամէն ատեն պիտի հսկեն, որպէս զի ժողովրդեան անհատներուն կեանքը, պատիւը ու ինչքը որ եւ է կողմէ յարձակման ու բռնաբարութեան չենթարկուի. նաեւ ամէն տեսակ անկարգութեանց դէմ արգելքի միջոցներ ձեռք պիտի առնեն։

Յօդ. Գ. — Ոստիկանին պատիւը ու խիղճը կ'երաշխաւորէ ժողովրդեան բարոյական ու կրթական շահերը, որով երկրին մէջ անդորրութեան եւ բարոյականի կանոններու անհամապատասխան ամէն տեսակ արարքներ պիտի արգիլուին։ Պողոտաներու եւ փողոցներու մէջ աղմուկ, խայտառակութիւն եւ այլն պիտի արգիլուին։

Յօդ. Դ.—Ինչպէս Սահմանադրութեամբ սահմանուած է, իւրաքանչիւր անհատի ազատութեան իրաւունքները՝ ուրիշին իրաւունքները չբռնաբարելու պայմանով օրինաւոր են։ Հետեւաբար հանրային ու անհատական շահերու բռնաբարութիւն առաջ բերելիք արարքները պախարակելի են, որով անոնց հեղինակները իսկոյն պիտի արգիլուին ոստիկանութեան կողմէ։

Յօդ. Ե. — Ոստիկանները իսկոյն պիտի ձերբակալեն ոճիրի եւ յանցանքի հեղինակները եւ ձեռնհաս պաշտօնատունին պիտի ղրկեն. նաեւ օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն հարկ եղած տեղեկագիրները պիտի պատրաստեն։

Յօդ. Զ.—Թեթեւ պատիժ առաջ բերող յանցանքներու եւ պարզ յանցանքներու տէրերուն նկատմամբ ոստիկանները սա գործողութիւնները պիտի կատարեն. — Երբ պարզ գանակոծութեան ու նախատինքի նման թեթեւ յանցանքներու համար ձերբակալուելիք անձերը ոստիկանութեան ծանօթ են եւ երկրին հետ կապ ունին, ոստիկանութեան ժողովներուն առջեւ եւ կամ կայաններու պիտի հրաւիրուին՝ տէրութեան օրէնքին համաձայն յորդորանքով. եթէ անծանօթ են, այդ պարագային պիտի ձերբակալուին ու ղրկուին։ Ոստիկանութիւնը այդ կարգի թոյլատուութիւն մը չի կրնար ընել այն տեսակ անձերու նկատմամբ որոնց բացակայութիւնը կամ փախուստը հաւանական է եւ կամ դատապարտուած են։

Յօդ. Է.— Ոստիկանութիւնը հսկողութեան պիտի ենթարկէ ոճիրով դատապարտուած եւ ըստ օրէնքի իրենց արգիլուած իրաւունքներուն նորէն չարժանացողներուն, մարդ վիրաւորողներուն, գողութեան ու հրձիգութեան ընդունողներուն, ոստիկանութեան չճանչցուած ու դանդաղ նախատողներուն, կրկին անգամ դատապարտուածներուն, հսկողութեան ենթարկուելու դատապարտուածներուն եւ յոռի ընթացքի տէր կասկածելի անձերուն արարքները ու ընթացքները։ Ատոնց ձեռքը գտնուած ամէն տեսակ զէնքեր պիտի գրաւուին։

Յօդ. Ը. — Ոստիկանները պարտաւոր են հնազանդիլ իրենց պետերուն եւ ամբողջովին գործադրել անոնց հրամանները։ Այսու հանդերձ երբ հաստատուի թէ պարտականութեանց բաշխման եւ կարող պաշտօնեաներու յանձնուելու մասին անուշադրութիւն մը ու թերութիւն մը գործուած է, հրամանը տուող գումիսէրն ալ պատասխանատու պիտի ըլլայ։

Յօդ. Թ.— Ոստիկանութեան գումիսէրները եւ պաշտօնեաները պողոտաներու վրայ, պահակութեան ու շրջուն պահակութեան մէջ իրենց պաշտօնին կիրառմանը պահուն պարտաւոր են յարգանք ընծայել ու բարեւել օսմ. կայս. դիրքաստանին անդամները, պետական պաշտօնատարները, տէրութեանց դեսպանները, ցամաքային ու ծովային հրամանատարները, օսմ. դրօշ կրող զինուորները եւ յուղարկաւորութեան թափօրները, Ոստիկանութեան պաշտօնեաները երբ իրենց պետերուն հանդիպին, միեւնոյն արարողութիւնը պիտի կատարեն։

Յօդ. Ժ.— Ոստիկանութեան գումիսէրները ու պաշտօնեաները պողոտաներու եւ փողոցներու մէջ իրենց պաշտօնական դիրքին ու արժանապատուութեանը հակառակ ընթացքի մէջ եթէ գտնուին, պատասխանատու պիտի ըլլան։ Հետեւաբար ոստիկանութեան պաշտօնեաները պէտք չէ որ ըմպելի գործածեն, արձաններու, քաղքինոներու մէջ եւ այդ կարգի տեղեր թուղթ, նարտ եւ այլն խաղան. նաեւ իրենց պաշտօնին արժանապատուութեանը անհամապատասխան ձեւով մը պէտք չէ հագուին, աղտոտ ու պատռուած հագուստ կրեն եւ կուրծքերնին բաց պտտին. իրենց պաշտօնին կիրառմանը մէջ պէտք չէ ծխեն, ճաշեն, հոս ու հոն նստին, առանց պէտքի ասոր անոր հետ տեսակցին. նաեւ իրենց պետերուն առանց հրաման առնելու, պէտք չէ իրենց պաշտօնատեղին հեռանան։ Այս արգելքներուն կրկին անգամ անսաստողները պաշտօնանկ պիտի ըլլան։

Յօդ. ԺԱ.— Ոստիկանութեան գումիսէրները եւ պաշտօնեաները կեդրոնական գումիսէրներէն շաբաթը 36 ժամէ չանցնելու պայմանով արտօնութիւն պիտի ստանան դրաւոր։ Ոստիկանները ուրիշ ժամանակներ գիշեր ցորեկ իրենց պաշտօնատեղին պիտի գտնուին։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ՄԷՋ

Մայրաքաղաքիս քանի շրջանակին մէջ կատարուած ընտրութիւններուն վիճակը յետագայ ցուցակին մէջ ամփոփուած է։

1. Պայազիտի շրջանակ. — Ընտրողական ժողովը հաշուելով, անդամները թէ՛ ընտրելու եւ թէ՛ ընտրուելու ձեռնարկած են։
2. Սուլթան Ահմէտի շրջանակ.—Ընտրողական ժողովին կազմութեանը համար վաղը՝ շաբաթ օր քուէարկութիւն տեղի պիտի ունենայ։
3. Ֆաթիհ. — Ընտրողական ժողովը կազմելու համար, երեկ, հինգշաբթի օր մասնաւոր ժողով տեղի պիտի ունենար։
4. Սամաթիա. — Քուէի տետրակները յետաձգուեցան։
5. Էյուպ. — Քուէի տետրակները գծրուելու վրայ են։
6. Բէրա. — Ցետաձգման միջոցը վերջացած ըլլալուն, քուէաթուղթերը համրուելով հարկ եղած տեղեկագիրը պատրաստուելու վրայ է։
7. Խասգիւղ. — Քուէթուղթերը համրուելով տեղեկագիրն ալ կը պատրաստուի։
8. Պէշիքթաշ. — Տետրակները յետաձգուեցան։
9. Արնաւուտ գիւղ. — Տետրակները յետաձգուեցան։
10. Եէնիգիւղ. — Քուէթուղթերը դեռ նոր կը համրուին։
11. Թարապիա. — Ցետաձգման միջոցը վերջացած ըլլալուն, քուէթուղթերը կը համրուին այս միջոցիս։
12. Պէօյիւքտէրէ.— Քուէթուղթերը կը համրուին ու կը քննուին։
13. Պէյքօզ. — Քուէթուղթերը կը ժողուին։
14. Անատօլու Հիսար. — Քուէթուղթերը քիչ օրէն պիտի ժողուին։
15. Պէյլէրպէյի. — Տետրակները յետաձգուած են։
16. Եէնի Մահալլէ. — Ընտրութիւնները վերջացած ըլլալուն տեղեկագիրն ալ պատրաստուած է։
17. Տօղանճըլար. — Վաղը՝ շաբաթ տեղեկագիրը պիտի պատրաստուի։
18. Գատըգիւղ. — Քուէթուղթերը դեռ նոր կը ժողուուին։
19. Կղզիներ. — Տետրակները յետաձգուած են։
20. Մագրիգիւղ.—Քուէթուղթերը դեռ նոր կը ժողուուին։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերազուն իշխան Նուսէթ Իզզէտին էֆ. առջի օրը պտոյտ մը կատարեց Պոլսոյ կողմը՝ այցելելով իր մեծ հօրը՝ Սուլթան Մահմուտ եւ հօրը՝ Սուլթան Ապտիւլ-Ազիզ կայսերներուն դամբարանը։

—Դահլիճակից իշխան Րէշատ էֆ.ի երկու զաւակները՝ Զիեաէտտին ու Հիլմի էֆէնտիները, երէկ իրիկուն, Այասոֆիայի մզկիթը երթալով աղօթեցին Պէրաթ կէճէսիի առթիւ։

—Սէրայ Պրունի միհրանոցներէն, երէկ, շոգենաւ փոխադրեցին Դ. զօրաբանակին համար 25,000 եւ Ե. զօրաբանակին համար ալ 2,500 մտուռ մաուզերեան հրացանի փամփուշտներ։

—Կ. Պոլսոյ Կազի Ընկերութիւնը քաղաքապետութեան դիմելով, արտօնութիւն խնդրեր է ելեկտրական լոյս գործածելու համար, ինչ որ արդէն կայ իր մենաշնորհին մէջ։

—Վանէն ու Էրզրումէն հասած հիւպատոսական տեղեկագիրներու պարունակութիւնը, կ'ըսէ Իգտամ, ապահովիչ է եւ թէ ասկէ առաջ աքսորականութեան ձեռնարկած Հայերը զէնքընկեց եղած են։

—Պէյրութէն կը գրեն Թայմզի թէ Մէթուէլի շրջակայքը գտնուող ցեղերու պետերը հնազանդութիւն յայտներ են նոր կուսակալ Նազիմ փաշայի. նաեւ խոստացեր են պաշտպանել երկաթուղին։

—Եգիպտոսի Խտիվը իր «Էլ-Մահրուսա» զբօսանաւով, երէկ, Քավալա ուղեւորեցաւ, ուրկէ Աղեքսանդրիա պիտի երթայ։

—Դատական նախարարութիւնը գրեց Յունաց Պատրիարքարանին որ Յոյներու եւ Պուլկարներու միջեւ եղած ատելութիւնը վերցուի։

—Միւշիր Ֆուատ փաշայի աստիճանին վերահաստատման համար ձեռնհաս պաշտօնատունը դիմում ըրաւ Բ. Դրան։

—Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Կալացի օսմ. հիւպատոս Ազարեան էֆ. Պելկրատի օսմ. դեսպան կարգուած է։

—Վանի Հէքքեարիի գաւառին կառավարիչը ներքին գործոց նախարարութեան հեռագիր մը ղրկելով, բողոքեր է նախորդ կուսակալ Բիզային խել մը չարագործութիւններուն դէմ, եւ հաստատեր է թէ այս վերջինը ձերբակալուելու վախէն հազիւ միջոց գտեր է փախչելու։

—Թանին կը գրէ թէ պէտք է ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական մը ընտրել, որովհետեւ թղթատարական, ոստիկանական եւ քաղաքապետական գործերն ալ այդ նախարարութեան կապուած ըլլալով, ներքին գործոց նախարարը անպատճառ օգնականի մը պէտք ունի։

—Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ Մանասթիրի Պուլկարները միթինկ մը գումարելով, Սելանիկի մէջ պուլկար համալսարան մը հիմնել որոշած, եւ հանգանակութեան ձեռնարկած են։

ԼԻՍԷ ՆԱՍԻՕՆԱԼ ՖՐԱՆՍԷ
ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆՈՒՀԻ՝ ՏԻԿ. ՏՐՎ.Օ ԵՒ ՇԱՖՆԵՐ
35, Եսմէնէի փողոց, Բերա

Վարժարանս պիտի վերաբացուի 1908 սեպտ. 8/21ին։ Արձանագրութեան եւ տեղեկութեանց համար դիմել Լիսէի Տնօրէնութեան, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը։ 15—3

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՐՈՍԸ
ՍԻԼՎԻՕ ՐԻՋՋԻ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՁԵՐԲԱԿԱԼՒԵՑԻՆ

[Մանրամասնութիւններ]

Սիլվիօ Րիչչի, Եըլտըզի առջեւ ռումբի ծանօթ դէպքի հեղինակներէն քաջարի Պ. Րիչչի ազատ արձակուած է անպայման կերպով։

Արդէն երբ ձերբակալման լուրը նախընթաց իրիկուն տարածուեցաւ մայրաքաղաքիս ամէն կողմերը, տխուր արձագանգ մը գտաւ բոլոր հայերուն սրտին մէջ, քանի որ երբ Սիլվիօ Րիչչին կը ձերբակալէին իբրեւ անարխիստ, մինչդեռ սրտերուն մէջ պայծառ էր թէ անիկա յեղափոխական մըն է, ըսել է վաղը միւս օր պիտի սկսէին ձերբակալել նաեւ յեղափոխականները՝ անարխիստ անունին տակ։

Արդէն ձերբակալման հետեւեալ առտուն Դր. էֆ. Զօհրապ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ՝ Ընկեր Ակնունի, Տեղապահ Սրբազանին կողմէ՝ Գամէր էֆ. Շիրինեան եւ «Օսմ. ազատութեան Կոմիտէ»ին անդամները թէ՛ ոստիկանական նախարարութեան մօտ եւ թէ Բ. Դուռը դիմումներ ըրին որպէս զի շուտով դարմանուի այս սխալը եւ Սիլվիօ Րիչչի անմիջապէս ազատ արձակուի։

Դիմումները իրենց արդիւնքը ունեցան եւ Րիչչի ազատ արձակուեցաւ երէկ, ինչպէս գրած էինք արդէն։

Թէ ինչպէս ձերբակալուեցաւ Սիլվիօ Րիչչի. ահաւասիկ իր իսկ կողմէն պատմուած.

«Բերայի ոստիկանատունը լսելով որ Պոլիս եկած եմ եւ Բերա կը բնակիմ, շաբաթէ մը ի վեր արդէն զիս փնտռել կուտայ եղեր։ Անցեալ իրիկուն երբ Գալաթաճը Գուլլուգի պահականոցին առջեւէն կ'անցնէի, ուր տեղի մէկ քանի ոստիկանները կը ճանչնային զիս, չորս հոգի սկսան հետեւիլ զիս։ Ես անհոգ ու անտարբեր կը շարունակէի ճամբաս, երբ Թէփէ-Պաշի պահականոցին առջեւ ոճրագործ մը ձերբակալելու պէս վրաս յարձակեցան ու երկու ոստիկան մէկ թեւէս եւ երկուքն ալ ուսքերէս բռնելով շատ ամարդի ու կոշտ կերպով ուզեցին նախ վրայէս զէնքը եւ փամփուշտները առնել, վախնալով որ կրակ կ'ընեմ իրենց վրայ. «Զէ՛նքը կ'ուզէք կ'ըսեմ իրենց, ահաւասիկ կրնաք առնել, ան ատեն առաջ էր որ մենք մեզի ձերբակալել ուզողներուն դէմ զէնք կը պարպէինք, ալ մի՛ վախնաք»։ Այսպէս զիս կառքի մէջ կը թխեն եւ քովս ու կառքին վրայ ոստիկաններ նստած Կալաթա-Սէրայ կ'առաջնորդուիմ։ Հոն Ոստիկանապետին ներկայութեան կը հանեն զիս եւ վրայէս ալ կ'առնեն կարգ մը նամակներ որոնց մէջ կը գտնուէր նաեւ Հայկական պատկեր մը։ Երբեք չի պատասխանեցի ոստիկանապետին հարցումներուն որ անգամ յայտարարեց. — «Անառչիսթ մը ըլլալուդ համար, ձերբակալեցինք քեզի, ի՞նչ կ'ըսես» կը յայտարարեմ.— «Ես անառչիսթ չեմ, սխալ հասկցած էք, ինծի Կոմիտէն յանձնարարեց մահափորձը պատրաստել Ըլտըզի շուրջը. ես ալ ըրի»։ Ասոր վրայ Ոստիկանատուն ղրկեց, ուր նախարարը նոյն ամբաստանութիւնը եւ նոյն հարցումը ըրաւ։ Պատասխանս միեւնոյնն էր. սակայն մտիկ ընող չեղաւ եւ տարին զիս բանտարկեցին։»

Պ. Սիլվիօ Րիչչիի ազատ արձակումով փակուեցաւ այս խնդիրը եւ սակայն միտքերը պղտորեցան, տեսնելով որ ոստիկաններ դեռ հին օրերու մէջ կը կարծեն ինքզինքնին եւ իրենց հին վրէժը լուծելու համար, մեծ ուրախութեամբ եւ այնքան ալ ամարդի ու կոշտ կերպով կը ձերբակալեն յեղափոխական մը։ Կը յիշեն անշուշտ մեր ընթերցողները որ Պ. Րիչչի այնքան երկար ատեն խաբած էր ոստիկաններն եւ ծպտեալ ոստիկանները, անոնց հետ բարեկամանալով եւ պարզապէս անոնց քթին տակ պօմպա ու տինամիթ փոխադրելով։

ՐԻՋՋԻԻՆ ԱՌԹԻՒ

Երէկ Խմբագրատունս այցելեց Սիլվիօ Րիչչի, որ երկու երեք օրէ ի վեր ամբողջ Պոլիսն ու Օսմ. Մամուլը իրով կ'զբաղեցնէ։ Հսկայ մըն է, ճիշդ այն գործին պէս, որուն անվեհեր գործադրիչներէն մէկը եղաւ ինքը։ Իր երեսոյթին առջեւ կ'զգաս թէ ան՝ մահուան վտանգին մրրիկները զեփիւռի մը զգուանքին պէս կ'ընդունի իր աննեղ կազմուածքին վրայ։ Անվրդով պարզութեամբ մը կը խօսի իր ձերբակալման պարագաներուն վրայ. բայց հակառակ իր լերկ ու քիչ մը մանկական դէմքին հեզութեանը, իր խօսքերուն ետին խորունկ հեգնութիւն մը կայ պահուած, որ ա՛լ վրան-բայ ծաղրանքի կը փոխուի երբ մանաւանդ պատմէ այն վայրենի խուժումը, որուն առարկայ եղաւ Հայ յեղափոխականը՝ Թէփէ-Պաշի, երեքշաբթի օրը։

Սիլվիօ Թրամուէյին մէջ կը գտնուէր, երբ յանկարծ մարդ մը կառքէն ներս նետուելով կը բռնէ անոր բազուկները. ի քթթելական, ուրիշ հինգ ենիչերիներ կը յարձակին վրան եւ ո՛րը ձեռքէն, ո՛րը սրունքներէն, ո՛րը իրանէն կը բռնեն արտասովոր ուժգնութեամբ մը եւ դուրս հանելով Թրամուէյէն միեւնոյն ձեւով կը դնեն հսկան կառք մը ու իրենք ալ կը թառին, ամէն կողմէ, այդ կառքին վրայ։

Ազատութեան այս երջանիկ րէժիմին տակ, ինչպէս կը գտնէք սա բարբարոսական յարձակումը, որ կը գործուի իշխանութեան կողմէ, պաշտօնապէս, քաղաքացիի մը անձին վրայ, որ մեր այսօրուան վայելած ազատութեան համար իր կեանքը վտանգողներէն եղած է։

Թուրքիոյ մէջ, Ազատութիւնը բա՞ռ մըն է։ Ո՞ր իշխանութիւնն է, ո՞ր մարմինն է որ կը յանդգնի իր պիղծ ու անարգ մատները դեռ երկնցնել այդ նորաբողբոջ բարունակին ծաղիկը փետտելու համար։ Ազատութի՜ւն. բայց ինչպէս կ'ըմբռնեն կոր ասիկա մեր այն էֆէնտիները, որոնք, նենգօրէն, մութին մէջ, դաւադրաբար, այդ ազատութիւնը բռնաբարելու օր ցորեկով, սրարատ տախտակի առջեւ, առանց ամչնալու, այնպիսի վայրենութեամբ մը, որուն առջեւ ա՛լ ի բերան պիտի մնային նոյն իսկ աբինկղակ Թէհֆիկներ։ Ո՞վ են այն սրիկաները, հին դժոխային րէժիմին այն անիծեալ մնացորդները, որ ազատ քաղաքացի մը կը յանդգնին ձերբակալել աննկարագրելի վայրագութեամբ։ Այս է ապրիցուած, ոստիկաններով, ոսլըտուներով ի լուր աշխարհի հռչակուած ազատութիւնը։

Ամենամեծ ուժգնութեամբ կը բողոքենք կատարուած այս անարգութեան դէմ, եւ կը պահանջենք Օսմ. Միութեան եւ Յառաջդիմութեան Կոմիտէէն ամենակարճ միջոցի մէջ ոչ միայն պաշտօնանկ ընել այս ամօթալից ձերբակալման այլանդակ եւ անարժան հեղինակները, այլ եւ պատիժ մը սահմանել անոնց համար։

Ինչ, թոյլ պիտի տրուի որ անիծեալ Թէհֆիկի մը արբանեակները, ինչպէս Սեւրէկյա անուն սրիկաք մը, անպատիժ շրջին Պոլսոյ փողոցներուն մէջ, եւ ազատութեան պահպանումին կոչուող իշխանութիւն մը, առանց չեանալ ձեւացնելով, պիտի երթայ անմեղներ եւ արի քաղաքացինե՞ր հարստահարելու։

Անհրաժեշտ է հրապարակային լուսաբանութիւն մը։ Երէկ մամուլի ազատութեան դէմ էր որ ոտնձգութեան փորձ մը եղաւ, այսօր անհատական ազատութիւնն է որ կը բռնաբարուի. վե՞րջը. շատ կանուխ չէ՞ դեռ այսօրինակ յետադիմական քայլերու համար։

Եր. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

ԽԱՍԳԻՒՂՑԻՆԵՐՈՒ ՄԷԿ ԲՈՂՈՔԸ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Տէ՛ր Խմբագիր,

Երբ ամբողջ Թուրքիան ազատութեան այս օրերուն եւ Սահմանադրութեան հռչակումով հետզհետէ վերակենդանանալ սկսաւ, երբ Օսմ. Կոմիտէն անշուշտօրէն եւ անկողմնակալօրէն կը մաքրէ Թուրքիոյ բոլոր գլխծածող, կաշառակեր ու վնասակար պաշտօնեաները, անշուշտ մենք Խասգիւղցիներս ալ իրաւունք ունինք խնդրելու որ Կոմիտէն իր ուշադրութիւնը դարձնէ նաեւ մեր թաղին վրայ՝ թաղ մը որ վերջին ջարդերուն միջոցին ամէնէն աւելի զոհեր տուաւ։

Արդ, Տէր Խմբագի՛ր, անգլուս Եէնի Մահալլէ թաղի պահականոցին ոստիկանները հեռու իրենց պաշտօնին բան մը ըրած ըլլալէ, ազատութիւն կայ ըսելով մինչեւ իրիկուն պահականոցին մէջ կը քնանան եւ երբեք հոգերնին չէ, եթէ նոյն իսկ դուրսը կռիւ մեռցնեն։ Այս է արդեօք հաւասարութիւնը, ազատութիւնը եւ արդարութիւնը։ Շատ սխալ կը մեկնուի Սահմանադրութիւնը եւ արդարեւ ցաւալի է այս կէտը։

Այս առթիւ կ'արժէ որ խղճութեան մը արձագանգ ըլլամ, Պատ. Արեւելքի միջոցաւ, խղճութիւն մը որուն մէջ ոչ հաւասարութիւն կայ եւ ոչ արդարութիւն։

Տասներկու տարիէ ի վեր Տէրէ փողոցը Պաթալինեց բռնած պզտիկ տուն մը մէջ խումբ մը Հրեաներ բնակ նստած էին՝ կրթելով հին ռէժիմին։ Տան տէրը Վառնայէն եկած ըլլալով կը դիմէ իր տունը եւ Հրէային ժամանակ կուտայ ելլելու։ Բայց Հրէան նախատական խօսքերով եւ նոյն իսկ դանակով կը սպառնայ Հայուն։ Թաղին ոստիկանները սակայն երբեք կարեւորութիւն չեն տար Հայուն բողոքին եւ միայն անտարբեր հանդիսականներ կ'ըլլան։

Տէր Խմբագիր, այժմ Հրեան ստիպուած է ճարահատ ելլել տունէն, բայց սպառնալիքներ ըրաւ։ Կը խնդրենք որ Ձեր պատ. Թերթին միջոցաւ ուշադրութիւնը հրաւիրէք Օսմ. Կոմիտէին որ պիտի հաճի անգլուս ոստիկաններուն տեղ, աւելի աչալուրջ, անկողմնակալ ու ազատամիտ պաշտօնեաներ կարգել, թաղին մէջ անհաճոյ դէպքերու տեղի չտալու համար։

Խումբ մը Թաղեցիներ

Խ. Խ.— Օսմ. Կոմիտէին ուշադրութեանը կը յանձնենք Խասգիւղցիներուն այս խնդրանքը։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ազատութեան անուշ անուշ այն շունչը որ մօտ ամիսէ մը ի վեր կը զգուէ լայնատարած Թուրքիոյին բոլոր տառապող ժողովուրդները, Արդարութեան եւ Լոյսի այն դարաշրջանը որ կը բացուի մեր բազմաչարչար Երկրին տանջալից ազգամիջնութեանց համար, — չէ՛ կարելի այլ եւս ուրանալ, — թէ կը կազմեն Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան տասնըութ տարիներու արկածալի ու անվեհերօրէն յանդուգն գործունէութեան էն աղուոր պտուղը։

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն է որ հետզհետէ կազմակերպած իր կատաղի ցոյցերով եւ ապստամբական շարժումներով շարունակ վառ պահեց ըմբոստութեան կրակը Տաճկաստանի մէջ եւ ահաւոր պատուհասի մը նման մնաց բռնապետութեան գլխուն վրայ, ու ամէնէն ետքը Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, մինակ ի՛նքն էր որ 1907 Դեկտեմբերի Բարիզի Քօնկրէով իրականացուց Թուրքիոյ յեղափոխական ուժերու միացեալ գործունէութեան գաղափարը, որուն անմիջական հետեւանքով այսօր մենք կը տեսնենք նոր արշալոյս մը մեր երկրին մէջ, նո՛ր կեանք մը մեր տուներէն ներս եւ նոր խոյանք մը մեր հայրենի դաշտերուն վրայ։

Այսօր ի տես դրական այս անհերքելի փաստերուն, բոլորը, նոյն իսկ երէկի իր ամէնէն անհաշտ հակառակորդները կը ծափահարեն վերջապէս Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ Թուրքիոյ ժողովուրդը իրեն ստացած ազատարարի մը կը փարի անոր ամէն տեղ, ապաւինելով անոր ճշմարիտ արդարամտութեան եւ քաղաքական ուժին։

Ապրի Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը։

Եւ մենք հիմա այս գեղեցիկ իրականութեան առջեւ ինչե՞ր կը տեսնենք։ Ինչ պատկառելի ազնուութիւն, ինչ պաշտելի խոնարհամտութիւն եւ մանաւանդ ամէն բանէ աւելի ինչ անկեղծ եռանդ տակաւին գործելու, տակաւին աշխատելու, տակաւին զոհաբերելու վերջապէս ի կատար ածելու համար սկսուած գործ մը։

Մենք կը տեսնենք այսօր որ Հ. Յ. Դաշնակցութեան բոլոր մարմինները եւ անդամները, բոլորովին հեռու իրենց վրայ ամէն կողմէ թափառող դափնիներէն շլանալէ, առաւել քան երբեք կը հետեւին սա՝ ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ ԱԶԳԻՆ ՀԱՄԱՐ։

Եւ պէտք է խոստովանիլ որ իրապէս ալ կատարելիք գործ կայ։ Դաշնակցականները անշուշտ ամէն բանէ առաջ հիմա Թուրքիոյ մէջ հիմնելով իրենց ակումբները պիտի ջանան ամրապնդել ժողովուրդին մէջ «զգաստութեան սէր» եւ մանաւանդ ազատութեան գիտակցութիւնը։ Դաշնակցականները պիտի ջանան անշուշտ հիմա անխախտելի դարձնել ազատութիւնը Թուրքիոյ մէջ։ Պիտի ձգտին, բնականաբար, հսկել հասնող սերունդին դաստիարակութեան գործին, եւայլն եւայլն։

Եւ եթէ ընդունինք որ այսքան ծանր պարտականութիւններու կատարումը կը պահանջէ հսկայական ուժ նիւթական եւ բարոյական, պիտի հասկնանք անմիջապէս թէ Հայութեան պարտականութիւնն է ամէն կերպ ձեռք տալ այդ Կազմակերպութեան, որպէս զի անոր աշխատանքը բեղմնաւոր դառնայ։

Մենք ապահով ենք որ Դաշնակցութիւնը ուժեղ է բարոյական տեսակէտով, մենք գիտենք որ Ազգին էն թանկագին զաւակները անոր կը սպասարկեն իրենց հոգեկան եւ մտաւորական կարողութիւնները, բայց կը տեսնենք որ Հասարակութիւնը այնքան ալ տառապահեան չէ նիւթական օժանդակութեան տեսակէտէն։

Ներկայ յայտարարութեամբ կը դիմեմ Հայ ժողովուրդին, անմիջապէս հանգանակութիւն մը բանալու համար ի նպաստ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, այսպէսով գանձ ստացած ըլլալու անոր ձեռնարկելիք նոր նոր շինարար աշխատութիւններուն։

Հայե՛ր, տա՛նք սրտա՛նց, տա՛նք որքան կրնանք այս կազմակերպութեան որ նոյնքան արիւն տուաւ մեզի համար։

Հայե՛ր, օգնե՛նք այս կազմակերպութեան որ մեր փառքը շինեց յաչս օտար ազգութեանց։

Աջակցինք Հ. Յ. Դաշնակցութեան, որուն կը պարտինք այսօրուան երջանկութիւնը։

Կեցցէ՛ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը։

ԼԵՒՈՆ ՆԻԶԱՄԵԱՆ
Աղեքսանդրիա

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՆ

Սօֆիայէն Մ. Ա. Փ. կը գրէ մեզի օգոստ. 27 թուով.— Այսօր ժամը 4ին մասնաւոր շոգեկառքով 50 է չափ Պուլկար եւ Մակեդոնացիներ Մանաստըր եւ Սելանիկ մեկնեցան։ Ամբողջ վագոնները պսակուած եւ օսմանեան դրօշներով զարդարուած էին, որոնց միջնակէ կը տեսնուէր Միտհատ փաշայի պատկերը։ Վառնայէն մեկնող հայ գաղթականներէն պուլկար կառավարութիւնը ճամբու դրամ կը պահանջէ, եթէ անոնք յանուական չդնեն մեկնին։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏՆՕՐԷՆԸ

Կեդր. վարժարանի բարձրագոյն կարգերու ուսանողները հետեւեալ խնդրագիրը յղած են Տեղապահ Սրբազանին.—

«Ազգ. Կեդր. վարժարանի բարձր. կարգերու ուսանողութիւնը, խոնարհաբար Ձեր Բարձր Սրբազնութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ հետագայ կարեւոր խնդրոյն վրայ։ Նկատի առնելով վարժարանիս Պատ. Խնամակալութեան՝ դպրոցին բարոյական ու մտաւոր յառաջդիմութեանը համար ունեցած ամուլ եւ դատապարտելի գործունէութիւնը եւ անօրէնի մը ընտրութեան պէս կենսական խնդրոյ մը նկատմամբ ցոյց տուած դիւանագիտական ձգձգումները, միաձայն հաւանութեամբ անվստահութեան քուէ տուած է յիշեալ Պատ. Մարմնոյն համար եւ կը խնդրէ ներկայիս Ձերդ Բարձր Սրբազնութենէն որպէս զի կարող անձնաւորութիւններէ բաղկացեալ ժամանակաւոր մարմին մը կազմել բարեհաճիք եւ անոր յանձնէք դպրոցին վարչութիւնը։ Հակառակ պարագային, ներեցէք մեզ, Սրբազան Հայր, որպէս զի ըսենք թէ տխուր դէպքերու տեղի տրուած պահուն՝ ուսանողութիւնը ո եւ է պատասխանատուութիւն վրան չի կրնար առնել։ Դուք, Սրբազան Հայր, իբրեւ դպրոցի գործերու մօտէն գիտակ անձնաւորութիւն մը՝ քաջ գիտէք թէ ո՛ր աստիճան կարեւոր եւ օգտակար է դպրոցի մը համար, ընդհանուր համակրութիւն վայելող կարող տնօրէնի մը ընտրութիւնը։ Արդ, Սրբազան Հայր, չկրցանք հասկնալ թէ Պատ. Խնամակալութիւնը հակառակ իրեն եղած կրկնակի՛ եւ լո՛ւրջ դիմումներուն (վարժարանիս «Շրջանաւարտից Միութեան» եւ ուսուցչական մարմնոյն կողմէ), ինչու համար էնթրիկան միջոցներով կը դժուարացնէ Ամն. Յ. Թ. Հինդլեան էֆ.ի ընտրութիւնը որ վստահ ենք թէ շատ օգտակար պիտի ըլլայ մեր ազգ. երկրորդական այս միակ վարժարանին համար։ Վստահ ըլլալով որ վարժարանիս գործերուն վարչութեան՝ ժամանակաւոր կարող մարմնոյ մը յանձնումը եւ Հինդլեան էֆ.ի անօրէնութեան անուանումը միայն պիտի կրնայ փրկել դպրոցը իր արդի անկերպարան վիճակէն, խոնարհաբար կը խնդրենք Ձերդ Բարձր Սրբազնութենէն որ բարեհաճիք ի նկատի առնել մեր այս կարեւոր խնդիրքը եւ փութացնել դպրոցին վերաբացումը։

Մնալով ի համբոյր Ս. Աջոյն Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան։

(Ստորագրութիւններ)

28 Օգոստ. 1908
Գալաթիա

ԲՈՂՈՔ ՄԸ ԹԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

ԻՐԱՒԱՆՑ ՈՏՆԱՀԱՐՈՒՄ

Բերայէն կը գրեն մեզի.— Բերայի Հայ հասարակութիւնը իրաւացի զայրոյթ մը զգացած է Թաղապետական Զ. Շրջանակի Տնօրէնութեան կողմէ՝ Թաղապետական ժողովի անդամ ընտրուելիք Հայերու մասին ի գործ դրուած կամայական զանցառութիւններուն համար։ Օրէնքը շատ որոշ է այս մասին։ Թաղապետութիւնը, իր իրաւասութեան տակ գտնուած ամենապզտի հասարակութեանց մզկիթներուն, եկեղեցիներուն, սինակոկներուն պաշտօնապէս եւ գրաւորապէս իմաց պիտի տար ընտրութեան օրն ու ժամը եւ բաց աստի հրաւիրագիր պիտի ղրկէր այն ընտրողական ժողովոց որք պետական երեսփոխաններն ընտրելու իրաւունքն ունին։ Արդ՝ Թաղապետութիւնը ո՛չ բերանացի եւ ոչ ալ գրաւորապէս հրաւիրած ըլլալով Հայ ընտրողական ժողովոյ անդամները, անցեալ Շբ. օր չորս պատի մէջ կը կատարէ ընտրութիւն մը, որու արդիւնքը կ'ըլլայ 7 Յոյն, 4 Թուրք եւ Միակ Հայ։ Աւելորդ է ըսել թէ այս առաջնոր վրան-բայ ապօրէն արարքի մը բողոքելու համար, Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ պաշտօնագրութիւն մը անձամբ գրուած է թէ՛ յիշեալ Թաղապետութեան, թէ Ներքին գործոց Նախարարին, Օսմ. Կոմիտէին եւ Նախարարական փաշային, խնդրելով եւ պահանջելով որ այն ընտրութիւնը իբր ապօրէն գործողութիւն մը, ջնջուած նկատուի, քանի որ Հայերը երբեք չեն մասնակցած, եւ գործին մէջ պարզապէս խարդաւանութիւն մասն է։

ԹԱՂԵՑԻ ՄԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Հնչակեան մասնաճիւղը հետեւեալ գրութիւնը տուած է Ազգ. Պատրիարքարանին.—

«Պատ. Անդամք Կարգադիր Յանձնախումբի Հնչակեան կուսակցութեան։

ի Կ. Պոլիս

«Գոհութեամբ սրտի ընդունեցինք Պատ. Մասնախումբիդ օգոստոս 16 թուականաւ նամակը, ներփակ հաշուեցոյցով եւ ընկալագիրով, եւ միեւնոյն ատեն ստացանք (2471) ղրուշի գումարը, որ իբր զուտ հասոյթ գոյացեր է Ամեն. Տ. Տ. Իզմիրլեան Սրբազանը դիմաւորելու առթիւ, յանուն Հնչակեան կուսակցութեան Պատ. Յանձնախումբիդ նախաձեռնութեամբ վարձուած շոգենաւի մասէ ատմրէն։ Ուրախ ենք մանաւանդ որ ինչպէս տեսնուեցաւ հաշիւներու քննութենէն ջանացեր եղած էք ամէն խնայողութիւն ի գործ դնելու, եւ յաջողած էք ծախքերն ալ վճարել յետոյ այդքան գումար յատկացնել Հայ կարօտեալներուն պէտքերուն։

«Մեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք այն ազնիւ ճիգերու համար զոր ըրիք Ն. Ամեն. Բ. Սրբազնութեան ընդառաջ ելլելու փափաքողաց, բաւականաչափ հասոյթ մը գոյացնելու գեղեցիկ յաջողութեամբ, եւ նուիրելով մեր օրհնութիւնն ու ողջոյնները, պատուարժան Յանձնախումբիդ ազնիւ անդամոց ու բոլոր բարեկամ նուիրատուաց։

Մնամք Աղօթարար
Պատր. Տեղապահ Կ. Պոլսոյ
ԵՂԻՇԷ ԵՊՍ. ԴՈՒՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս 19 օգոստ. 908

* * *

Կ. Պոլսոյ Հնչակեան Մասնաճիւղը յատուկ դատական յանձնախումբ մը կազմած ըլլալով՝ Տիրայր Վրդ.ի շուրջը պտըտող խնդիրները քննելու համար, ներկայիս կը խնդրենք Տիրայր Վրդ.ը ամբաստանողներէն, որ հաճին իրենց գրաւոր ցուցմունքները ներկայացնել մեզ։ Հնչակեան կեդրոնատեղին է Մեծ Նոր խան, վերի յարկը, թիւ 2, մինչեւ յառաջիկայ երկուշաբթի, 1/14 սեպտեմբեր։

Ի դիմաց Դատական Յանձնախումբի
Ատենադպիր — Ատենապետ
ՀՄԱՅԵԱԿ ԱՐԱՄԵԱՆՑ — ՎԱՉԷ
1908 օգոստոս 28

ՖԷՀԻՄԷ ՍՈՒԼԹԱՆՈՒՀԻԻՆ ՀԵՏ ՀԱՅ ԿՆՈՋ ՄԸ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Տիկին Վերժին Ա. Գօյունճեան, անցեալ շաբաթ, Սկիւտարի Նաւամատոյցին սպասման սրահին մէջ կը հանդիպի երեք Թրքուհիներու, որոնցմէ մէկը իրեն խօսք կ'ուղղէ, առանց ճանչնալու։ Հայուհին կը կռահէ թէ այդ շնորհալի տիկինը բարձրաստիճան դասուն պատկանող Թրքուհի մը ըլլալու է։ Արդարեւ, քիչ յետոյ, Թուրք Հանըմը կը յայտնէ իր ինքնութիւնը, ըսելով թէ երջանկայիշատակ Սուլթան Մուրատի աղջիկն է, Ֆէհիմէ Սուլթանուհին։ Տիկին Գօյունճեան կը փութայ ծնրադիր համբուրել կայսերազուն իշխանուհիին ձեռքը, որ վեր առնելով Հայուհին, կ'ըսէ. «Հայերու համար ունեցած համակրութիւնս առաջ կուգայ ողբացեալ հօրս այս պատուական ազգին համար ունեցած համակրութենէն։ Արդարեւ ողբացեալ հայրս շատ կը սիրէր Հայերը իբր պարկեշտ, միր եւ կորովի ցեղ մը եւ իբր լաւագոյն տարրերէն մին Օսմ. Պետութեան։ Հայերուն կրած նեղութիւնները եւ անտանելի կացութիւնը ո՛չ նուազ ցաւ պատճառած է մեզի, եւ այսօր ուրախ կը զգամ ինքզինքս որ այս յայտնութիւնները կ'ընեմ Հայ տիկնոջ մը։» Այս սիրալիր տեսակցութենէն յետոյ Սուլթանուհին իր ապարանքը կը հրաւիրէ Հայ տիկինը։ Մէկ քանի օր յետոյ, Տիկին Գօյունճեան այցելութեան կ'երթայ Ֆէհիմէ Սուլթանուհիին, որ հակառակ անհանգիստ ըլլալուն, կ'ընդունի իր հիւրը եւ այս առթիւ երաժշտական կտորներ ալ կը նուագէ, իր յօրինած մէկ մազուրքան նուիրելով։

ՍԱՄԱՀԷՏՏԻՆ իսլամ. փափաք յայտնած էր այցելութիւն տալ Իզմիրլեան Հայրիկին, որ խնդրած էր իսլամէն կանխաւ իմաց տալ այցելութեան օրը, որպէս զի Երուսաղէմատուն գտնուի եւ հոն ընդունի բարձրաստիճան հիւրը։ Իսլամ Սամահէտտին այս անգամ լուր ղրկած է Իզմիրլեան Հայրիկի թէ վաղը ժամը 3ու կէսին (Ը. Թ.) պիտի այցելէ Երուսաղէմատուն։

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱՑ Յանձնաժողովը վաղը նիստ պիտի գումարէ Գալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Յանձնաժողովին վրայ նոր անդամներ աւելցուեցան. Տեարք՝ Նազարէթ Պագալեան, Սարգիս Բալեան, Դանիէլ Համէլեան, Յովհաննէս Տէր Յակոբեան, Տիգրան Մինասեան, Յակոբ Շալեան եւ Միհրան Պէօղէեան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ մէջ Օրմանեանի աշխատութեան սենեակը գտնուած կարգ մը գոյքերու եւ իրեղէններու փոխանցման Յանձնաժողովը երէկ դարձեալ նիստ գումարեց Պատրիարքարանի մէջ եւ ցուցակագրութիւնը ամբողջացնելով, Տեղապահ Սրբազանին յանձնեց։

ՊՐՕՖԷՍՕՐ Պ. Ֆրէտէրիկ Մաքալիանց, աստուածաբանութեան վկայեալ տոքթէօր, որ իր հնագէտ երկասիրութիւններովը ծանօթ է, իբր անիկ Երուսաղէմայի, անգլիոյն ժողովրդեան կողմէ էջմիածնոյ կաթողիկոսական ընտրութեան մէջ աշխարհական պատգամաւոր ընտրուած է։

ԳՈՒՄԳԱՊՈՒԻ երեսփոխաններու ընտրութիւնը յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի կատարուի Մայր եկեղեցին մէջ։ Հրաւիրագիրներ ղրկուեցան բոլոր ընտրողներուն, ներփակ ըլլալով թէ՛ ընտրողներու եւ թէ ընտրելիներու ցանկերը։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Ս. Ներսէսեան վարժարանը յառաջիկայ Բշ., 1 Սեպտ., պիտի վերաբացուի, Տնօրէնութեամբ Հմայեակ էֆ. Շիշմանեանի։

ՖԷՐԻՔԷՕՅԻ երեսփ. ընտրութեան պիտի նախագահէ Տ. Ներսէս Մ. Վ. Խաչատուրեան, յառաջիկայ կիրակի առտու, Տիրայր Վ. վտարուած ըլլալուն։

ՎԱՐԱԳԱՅ վանքին ի նպաստ 130 ոսկի հանգանակող Սկիւտարի Հայուհին, որ անունը չի յայտներ, Իզմիրլեան Սրբազանին ներկայանալով, 212 ղրշ. յանձնած եւ խնդրած է որ Ն. Ամենապատուութիւն իր յարմար դատած եղանակով զայն յատկացնէ բարեգործական նպատակի մը։ Իզմիրլեան Սրբազան այդ գումարը ղրկեց Պատրիարքարան, Նպաստից Յանձնաժողովին յանձնելու համար։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ.— Կայս. բժշկական վարժարանի քիմիագիտութեան ծանօթ ուսուցիչ Յովսէփ էֆ. Ճէլալեան, նկատելով որ կայս. դեղագործական վարժարանի նախկին ծրագիրը բոլորովին անհամապատասխան է արդի պէտքերուն եւ վիճակին, բոլորովին նոր ծրագիր մը պատրաստելով ներկայացուցած է պատկանեալ իշխանութեան։ Ծանօթ ըլլալով Յովսէփ էֆ. Ճէլալեանի քիմիագիտութեան մէջ ունեցած անվիճելի կարողութիւնը եւ մանաւանդ իր երկարամեայ փորձառութիւնը, կը յուսանք որ նկատառութեան առնուելէ վերջ կ'ընդունուի իր ծրագիրը որ, շատ խնամքով եւ գիտական արդի պահանջումներուն համաձայն պատրաստուած է։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԻ համար առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմուեցաւ, տասնըչորս հոգիէ բաղկացած, Տեղապահ Սրբազանին հաստատութեամբ։

ԳԱՏԸԳԻՒՂՑԻ յոյն օրիորդ մը, Աննա անուն, Պատրիարքարան դիմելով երէկ, Հայ եկեղեցին ընդունեց։

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հիմնադիր նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբաթ օր, 30 օգոստոս, կէսօրէ վերջ ժամը 7ին (Ը. Թ.), Կեդրոնականի ամփիթատրոնին մէջ։ Կը հրաւիրուին մայրաքաղաքիս հայ ուսուցիչները եւ ուսուցչուհիները ներկայ գտնուիլ այս նիստին, ուր պիտի շարունակուի վիճաբանութիւնը Միութեան կանոնագրի ուրուագրին վրայ։

ԾԱՆՕԹ վաղեմի երաժշտագէտ Արամ էֆ. Բժշկեան յօրինած է Բնար Արարատեան անունով երաժշտական տետրակ մը, որ առաջինն է շարքի մը, եւ կը պարունակէ նօթագրութիւնները երկու երգերու՝ «Արկածք Հայոց» եւ «Մխիթարեան», ամէն տեսակ երաժշտական գործիքով նուագելի։ Շնորհաւորելի ու գեղեցիկ գործ մը՝ զոր կ'արժէ որ ունենան բոլոր երաժշտասէրներ։ Գինն է 100 փարա։

ՎԱՐԴԻՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ անուն Մշեցի գեղջուկ եւ մանկամարդ Հայուհին, որ մինչեւ հիմա ինքզինքը պաշտպանած էր, պատուոյն դէմ ըլլալիք բռնաբարումներուն յաղթելով, հօրը եւ մօրը որբ ըլլալուն հակառակ, Պոլիս եկած եւ Փոխանորդարան ներկայացած էր Կարինցի երկու վաճառականներու պաշտպանութեամբ։ Յիշեալ աղջիկը առժամապէս յանձնուեցաւ Մայր Եկեղեցիի Տ. Պետրոս քահանային։

ՏԵՂԱՊԱՀ Սրբազանին, երէկ, այցելութիւն տուին Աթէնքի մասնաւոր Թաղ. Խորհուրդին Ատենապետ Տիար Միհրան Մանուկեան եւ Ատենադպիր Տիար Աւետիս Փրճճեան, հովուող հայր Տ. Երեմիա Վ.ի հետ։ Այցելուները Դուրեան Սրբազանին հետ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Աթէնքի մատուռը ծախելու կամ պահելու մասին. նոյնպէս 300 ոսկի պարտքին մարման համար միջոցներ անօրինուեցան։

ՄԵՐ չորեքշաբթի օրուան թիւով հրատարակուած Թատերականին առաջադրութիւնը սխալմամբ ՉԱՏԻՐՆ գրուած էր փոխանակ ՇԱՐԱՍԱՆԻ։

ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ

Հայ Նահատակներու շիրիմին ի նպաստ պարի ծանօթ ուսուցիչ Խաչատուրեան էֆէնտիի կողմէ սարքուելիք ցերեկոյթը յետաձգուած է յաջորդ կիրակի, 7 Սեպտեմբեր, հանդէսին շքեղութեան համար ըլլալիք պատրաստութիւններուն հետեւանքով։

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ՀԱՆԴԷՍ

«Սէրքլ Տ'Օրիանթ տը Բերա»ի կազմակերպած այն դաշտային ընտանեկան հանդէսը՝ զոր ծանուցած էինք, տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի, 31 օգոստոս, Պէյքօզի մարգագետինը։ Շիրքէթի մասնաւոր շոգենաւը առտուն ժամը 8ին (Ը. Ե.) քարափէն մեկնելով, պիտի հանդիպի Սկիւտար եւ Հայտար-Փաշա։ «Թօալը տ'օր» ձայն պիտի տրուի Հաճի Սարիմի կողմէ, 5 ղրուշով։ Ակումբին Հայ անդամներն են Տեարք Հրանդ Պէզազեան, Զարեհ Տէր-Ներսէսեան եւ Զ. Զօհրաբեան։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 10 սեպտ.— Վիլհէլմ կայսրը Քուրոն տը Բրիւս պատուանշանը տուաւ Պերլինի օսմ. նախորդ դեսպան Ահմէտ Թէվֆիք փաշայի։

ՓԱՐԻԶ.— Հաւասի մէկ զեկոյցը կ'ըսէ.— «Ֆրանսայի ու Սպանիոյ միջեւ համաձայնութիւն գոյացաւ ֆրանքօսպանիական ծանուցագրին բնագրին նկատմամբ՝ Մուլէ Հաֆիզի ճանչցման համար պահանջուելիք միջազգային երաշխաւորութեանց մասին։ Այս իրիկուն այդ ծանուցագիրը Թղթատարով Սէն-Սէպաստիէն ու Մատրիտ ղրկուեցաւ՝ բնագրին հետ բաղդատուելու համար։ Ծանուցագիրը քիչ ատենէն պիտի հաղորդուի տէրութեանց։»

—Այսօր եղեռնագործ ատեանին առջեւ սկսաւ դատավարութիւնը Կրէկորիի, որ Տրէյֆիւսի վրայ սպանութեան փորձ մը կատարած էր՝ Զոլայի մարմնոյն Բանթէոն փոխադրուելու միջոցին։ Կրէկորի ըսաւ թէ չի զղջար իր արարքին համար եւ թէ պատրաստ է վերսկսելու միեւնոյն պարագաներուն մէջ։ Ամբաստանեալը ապա հարցնել կ'ուզէր Լըպըլօն-Ռընօ հարցաքննիչին թէ կը հաստատէ՞ Տրէյֆիւսի մասին 1895 յունուար 5ին իր տուած վկայութիւնը, սակայն դատարանին նախագահը ընդդիմացաւ, ըսելով որ Տրէյֆիւսի գործը գոցուած է։

ԱՄՍԹԷՐՏԱՄ.— Հոլանտայի թագուհին ժամանակէ առաջ ծննդաբերութիւն ունեցաւ չորսի իրիկուն, սակայն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ՓՈՐԹՍՄԱՈՒԹ.— Այսօր ծովը իջեցուեցաւ անգլիական Սէնթ-Վինսէնթ զրահաւորը, որ Տրէտնօթի նման ամէնէն մեծ զրահանաւն է։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Պ. Ռայթ, երէկ, նոր փորձ մը կատարեց իր օդաչու գործիքով։ Հրապարակի մը շրջանը կատարեց 58 անգամ։ Օդին մէջ մնաց 58 վայրկեան եւ 31 երկվայրկեան. նաեւ ժամը անգլիական 36 մղոն արագութիւն ձեռք բերաւ, որով մինչեւ հիմա եղածէն աւելի ըրաւ։ Զինուորական վարչութիւնը պիտի գնէ Պ. Ռայթի օդաչու գործիքը, եթէ յաջողի, պաշտօնական փորձերուն ատեն, ժամ մը օդին մէջ մնալ եւ ժամը անգլիական 40 մղոն արագութիւն ձեռք բերել։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Անցեալ օր կասկածելի դէպք մը պատահեցաւ. հաստատուեցաւ թէ ասիական քոլերա է։ Կասկածելի ասոր ուրիշ դէպքեր ալ պատահեցան։

ՓԱՐԻԶ.— Սակարանին մէջ ընդհանուր շարժումը լաւ չէ. ֆրանսական ու օտար արժեթղթերու գիները ակար են։ Ֆրանսական սանդը 15 սանթիմ կորսնցնելով 96.70ի իջաւ։ Օսմ. միացեալը 95.70ի իջաւ եւ Ռումէլիի Երկաթուղին՝ 176.75։ Օթօ Թիւթիւն՝ 1744 եւ Պոլիս Գարաժոր՝ 462։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ միջազգային արժեթղթերու գիները ակար են. ամերիկեանները կը բարձրանան։

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ԱՂՋԿԱՆՑ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գիշերօթիկ եւ ցերեկեայ, 12 տարուան կատարեալ ընթացքով, 3 տարի մանկապարտէզ (երկսեռ), Տարրական Դասընթացք (երկսեռ), Միջին Դասընթացք (միայն աղջկանց), Բարձրագոյն եւ Երկրորդական 5 տարուան ընթացքով (միայն աղջկանց)։

Բազմաթիւ պոլսեցի եւ գաւառացի ազգասէր ծնողաց առաջարկին վրայ, բացինք Սկիւտար-Իճատիէի կեդրոնին մէջ մեր աղջկանց Բարձրագոյն-Երկրորդական վարժարանը, օդաւէտ, բարձրադիր ընդարձակ շէնքի մը մէջ, ուր ազգային եւ ընտանեկան ընտիր դաստիարակութիւն մը պիտի տրուի, ձեռնհաս եւ պարկեշտ հայ ու օտարազգի ծանօթ ուսուցչաց ձեռամբ։ Բաց ի կրօնական եւ բարոյական ուսուցումէ եւ մայրենի լեզուէ, խնամով պիտի ուսուցուին թուրքերէն, ֆրանսերէն եւ անգլիերէն լեզուները բոլորովին նոր եւ մանկավարժական դրութեամբ, ինչպէս նաեւ ուսողական, բնագիտական եւ բնապատմական, աշխարհագրական եւ պատմական ճիւղերը, գեղարուեստական, ձեռարուեստի դասերը, ձայնական եւ գործիական երաժշտութիւնը՝ բաղձացուած եղանակաւ։

Վարժարանը կը բացուի 1 սեպտ.ին եւ դասախօսութիւնները կը սկսին նոյն ամսոյ 8ին Բշ. օր։

Կը հրաւիրուին պատ. ծնողք եւ պաշտպանք մինչեւ 8 սեպտ. դիմել արձանագրութեան համար Տնօրէնութեան, որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի իր բնակարանը, Սկիւտար Իճատիէ, Գայաէրլիօղլու փողոց թիւ 13։ Պայմանք դիւրամատչելի։ Հինգ աշակերտով դասարանները պիտի բացուին։ Չափահաս օրիորդներ մասնաւոր ճիւղերու կրնան հետեւիլ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
10—1

Օ ՄԻՔԱՍՕ
ՃԱՊՕՆԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԼՈՒԻ ՕՆՕՖՐԻ
ԲԵՐԱ, ԱՓԱՐԹԸՄԱՆ Ս. ԱՆԹՈՒԱՆ
5—2

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սէֆէր 20 բուակիր Ֆէրմանով

Դիւան Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նապլը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Թօօբխանէի վաճառատան գիծոց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սառօֆ, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գափու թիւ 10.
Պոլիս, Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Խմիռ-Խանու, Պահչէ Գափու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մոտա ճատտէսի.
Պէյօղլու-քուէրէ, Մ. Ա. Տէմպքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Ն. Ռոսի, Պէյօղլու-քուէրէ ճատտէսի, թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Բէսալ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Սան Ստէֆանօ, Բէչլէճեան էֆ.

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հովանիին տակ ապառնայ գաղթականներու գնահատման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետեւ ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգեւ չշահող տոմսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունհինգը պարգեւներու և ամորթիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի այն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և անոնցմէ 62,500 թիւ պարգեւ ու ամորթի պիտի շահին։ Ինչպէս կ'երեւի առերեւ հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգեւներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան ստորաբաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմսակին գին նշանակուած է երկու օսմ. ոսկի, կէսին՝ մէկ օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կտորի բաժնուած է։ Ցրչեալ կատարեալ տոմսակները՝ մէճիտիէն 19 զրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն գինը 72 զրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 36 զրուշ, իսկ մէկ ութերորդինը՝ 18 զրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիէն և կուսակալութեանց գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մեծաքանակ տոմսակ գնողներուն հետեւեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 9, 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 10ը, և 10,001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 12. առաջին թիրաժը պիտի կատարուի 1324 մարտ 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և իրաւական, հաշուակալութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան յայտագիրը

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը)			Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը)			Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը)		
Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգումար.	Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգումար.	Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	600000	600000	1	200000	200000	1	200000	200000
1	200000	200000	1	100000	100000	1	100000	100000
1	100000	100000	3	40000	120000	3	40000	120000
2	40000	80000	5	20000	100000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000	3150	200	630000
3150	200	630000	3500		1710000	3500		1710000
3500		2170000						

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը)			Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը)			Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը)		
Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.	Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.	Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	200000	200000	1	200000	200000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1710000	3500		1710000	3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը)			Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտեմբ.ի սկիզբը)			Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբերի սկիզբը)		
Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.	Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.	Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	400000	400000	1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000	3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը)			ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվ.ի սկիզբը)			ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետրվ.ի սկիզբը)		
Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.	Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.	Հատ	Ոսկին 100էն	Հմգմր.
1	500000	500000	1	600000	600000	1	1200000	1200000
1	200000	200000	1	200000	200000	1	500000	500000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	400000	400000
2	40000	80000	2	40000	80000	1	300000	300000
5	20000	100000	5	20000	100000	1	200000	200000
15	10000	150000	15	10000	150000	10	100000	1000000
50	4000	200000	50	4000	200000	20	40000	800000
275	400	110000	275	400	110000	65	20000	1300000
3150	200	630000	3150	200	630000	300	10000	3000000
						750	4000	3000000
3500		2070000	3500		2170000	1250	800	1000000
						21600	200	4320000
						24000		17020000

ՀԱՍՈՅԹ	Ոսկին 100էն	ԾԱԽՔ	Ոսկին 100էն
Ուրաքանչիւրը երկու օսմ. ոսկիի արժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,000	Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
		Գաղթականներու Յանձնաժողովին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
		Գէյէթէ և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000		50,000,000

ՄՈԽՐԱՋՈՒՐԻ ՊԷՏՔ ՉԿԱՅ

ՈՐ ԿԸ ՓՏԵՑՆԷ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆԸ ԱՅԼ

ՎԱՐԷՔԻՆԱՅԻ

ՈՐ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԷ ՋԱՅՆ

Գիւտ իտալացի նշանաւոր քիմիագէտ Հէրքիւլ Ռամարինիի

75% խնայողութիւն!!! Մեծ դիւրութիւն, կատարեալ մաքրութիւն եւ ճերմկութիւն,

ԱՆԹԵՐԻ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ՍԹԻՆ ՓՈՐՁԵՑԷՔ՝ ԴՈՒՔ ԱԼ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՔ

Քանի մը մրցանակներ ստացած է զանազան ցուցահանդէսներէ, վկայագիրներ՝ զանազան կաճառներէ, անզուգական պաշտօնական քիմիագէտ Պ. Սինկրամէ և կայս. բժշկական վարժարանի բրօֆէսէօր Տօքթ. Ճէլալէտտինէ։

ԲՈԼՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲՕՕԹԻՔՆԵՐՈՒ ՔՈՎ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ համար

ԲԱՐՍԵՂԵԱՆՆԵՐ, ԲՕԼԱՍԻ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պաղտատ խան, թիւ 7, Կ. Պոլիս

ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ. 50—3

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ

Վարժարանիս 39րդ. տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 1ին բաց հին տոմարի, երկուշաբթի օր։ Նկատելի ծանօթ է արդէն պատուական աշակերտաց վարժարանիս նպատակը և իր ծրագրին ճշգրիտ գործադրելու փոյթն ու ջանքը վարչութեան կողմանէ ընտրեալ ձեռնհաս ուսուցչական խումբի մը միջոցաւ, որ կ'աւանդէ Հայ. Թուրք. Ֆրանս. Անգլ. Գերման. և Իտալ. լեզուները, ինչպէս նաեւ բնական, խառնասաիրական, հաշուակալական, չափագրական և այլ գիտութիւններ՝ միջավայրին պահանջմանց համաձայն։ Վարժարանիս ներքին և արտաքին աշակերտաց ամէն կարգերու բաժնուած են, բարձրագոյն հինգ կարգերու մէջ դասաւանդութիւնք կը կատարուին լոկ ֆրանսերէն լեզուաւ, իսկ միացեալներուն մէջ խառն։ Մասնաւոր խնամք կը տարուի նաեւ գեղարուեստից ճիւղին գծագրութեան, գեղագրութեան, ձայնական և գործիական երաժշտութեան ու մարմնամարզի, որոնց համար մասնաւոր վճարում չկայ, ի բաց առեալ դաշնակի, ջութակի և այլ դասաւանդութիւններ։ Մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ ուզողներ կրնան դիմել ուղղակի Գատըգիւղ (Մօտա) վարժարանին Տեսչութեան և կամ Բերայի Մխիթ. Դպրոցը (Սագըզ Աղաճ, թիւ 34) և անկէ ստանալ վարժարանիս Յայտագիրը։

Վերատեսուչ
10—9 Հ. ՅԱԿՈԲ Վ. ՏԻՐՈՅԵԱՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.— 4% Թոմպօլիալ Օսմ. պարտաթուղթերու տէրերուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն թիւ 25 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը կ'աւարտի 1902 սեպտ. 1/14ին, ինչպէս նաեւ 1893 օգոստ. 1/14ի 7րդ վիճակահանութեան մէջ ամորթի շահած պարտաթուղթերը եթէ մինչեւ յառաջիկայ 31/13 օգոստ. չներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին։ 12—12

Կ. Պոլիս 18 օգոստ. 1908

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴՊՐՈՑ ՊՐՈՒՍԱ

Պրուսայի այս դպրոցը կը բացուի Սեպտ. 9ին չորեքշաբթի։ Տարեկանն է 12 Օսմ. ոսկի։ Դաշնակի և երգեցիկ համար զատ վճարում կ'ըլլայ։ Հայ և յոյն աշակերտուհիներ կ'ընդունուին։ Դպրոցին լեզուն անգլիերէն է։ Բայց լաւ խնամք կը տարուի մայրենի լեզուներու ուսուցման։ Ներքսայի վարժուհի մը կ'աւանդէ ֆրանսերէն և երաժշտութեան դասերը։ Մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի պարզ կարի և կարուձեւի։ Դպրոց մանել փափաքողներ անմիջապէս դիմելու են Միս. Հ. Կ. Փաուըրսի, Պալըզ Հասար Կ. Պոլիս։ 10—9

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑ.

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Սեպտ. 15ին, Սիրֆաս, Մարսիլիայէն
Սեպտ. 14ին, Ժօնք, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Սեպտ. 14ին, Ժօնք, Մարսիլիա։

Ա. կարգ.	Բարիզի համար	200	ֆր.
»	» Մարսիլիոյ »	160	»
Բ.	» Բարիզի »	150	»
»	» Մարսիլիոյ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ։

15 50—47 Թ. ՈՒԳՊՈՒԼ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն, ամբողջովին վճարուած։
Պահեստի գումարներ 38,000,000 քուրոնի չափ։

ԴԻԻՍՈՒՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ամենադիւրաւ ըլլալու են։ Ցնտան պրուչէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ խմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ դրամարկղէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100- 150	ոսկի գումարի	համար
6	»	151- 200	»	»
10	»	201- 500	»	»
15	»	501-1000	»	»
30	»	1001 և անկէ վեր	»	»

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պահանջուած դրամ անոնցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած ատեն վճարելով տոկոսին պարտականեալ գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայուած գումարը պարտականօք տոկոսի ալ կը յանձնէ անսահմանափակ անուամբ, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—8

Խնայողական Սնտուկէն զատ, Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՍԻՆԿԸՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց ամրութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը յարդ 1904է ասկէ պատուոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր ցուց հանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա	1. Մեծ փողոց, Գալ Մառլէէ դիմաց թիւ 341 և 343 կրկին։ 2. » » Նալոսթիս Սէրայի դիմաց։
Կալաթա	1. Սինկէր խան Թիւնէլի առաջ։ 2. Քարաքէօյի կամուրջին դիմաց։
Պոլիս	1 Սուլթան Համամ թիւ 2։ 2. Սուլթան Համամը, Քարաքէօյի կամուրջին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար	Չարշը Պոյը, թիւ 120։

Դասերը և տեղեկութիւնները ձրի՝ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա Մեծ փողոց թիւ 342 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Ծիւղ Օղլուի առջեւ։ 16 50—1

ԱՆԱՏՈԼԻԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1908 մայիս 1 (Ն. Տ.) ուրբաք օրէն սկսեալ։

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառ. 222 խառն Եռ.			ԴԱՐՁ Կառ. 221 խառն Իրկ.	
Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Ժ. Վ.
10 20	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	1 32
11 02	»	Կէօքճէ Քըըլը	մկն.	12 52
12 —	»	Սարըօնիւ Պունար	»	12 10
12 59	»	Ալայունտ	»	11 12
1 41	»	Չէքիւրլէր	»	10 23
2 40	»	Տէօյէր	»	9 35
3 09	»	Իհսանիյէ	»	8 50
3 34	»	Համամ	»	8 24
3 44	»	Կազլըկէօլ համամ	»	8 14
4 11	ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	7 43
4 31	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն.	7 23
5 11	»	Պէօյիւք Զօպանլար	»	6 50
6 06	»	Չայ	»	6 03
6 51	»	Իսհագլու	»	5 10
7 15	»	Ագսաքան	»	4 45
7 46	»	Աք շէհիր	»	4 23
8 18	»	Ազարի քէօյ	»	3 43
9 —	»	Զավուշճը քէօյ	»	3 05
9 38	»	Իլկին	»	2 33
10 25	»	Գատըն-Խանը	»	1 39
11 20	»	Սէրայ-Էնի	»	12 57
11 52	»	Մէյտան	»	12 17
12 52	»	Բունար-Պաշը	»	11 12
1 30	ժմն.	Գոնիա	մկն.	10 30
Իրկ.				Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառ. 122 խառն Առ.			ԴԱՐՁ Կառ. 121 խառն Իրկ.	
Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	10 —
12 44	»	Աք Բունար	մկն.	9 18
1 24	»	Ալփու Քէօյ	»	8 46
2 4	»	Պէյլիք Ախուր	»	7 58
3 9	»	Սարըքէօյ	»	7 1
3 58	»	Պոլչէր	»	6 4
4 35	»	Սազըլէր	»	5 27
5 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	5 —
6 3	»	Բօլաթլը	»	4 16
7 21	»	Մալը Քէօյ	»	2 49
8 15	»	Սինճան Քէօյ	»	1 47
9 —	ժմն.	Էնկիւրիւ	մկն.	1 —
Իրկ.				Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱՓԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառ. 426 խառն Իրկ.			ԴԱՐՁ Կառ. 425 խառն Առ.	
Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Ժ. Վ.
6 26	մկն.	Համիտիէ	ժմն.	4 44
6 44	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն.	4 26

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԻՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ	Կռ 322 խռ. Առ.	324 խռ. Իր.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Ալայունտ մկն.	1 05	11 15
Քէօթահիա ժմն.	1 25	11 35
ԴԱՐՁ	Կռ 321 խռ. Առ.	323 խռ. Իր.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քէօթահիա մկն.	12 10	10 15
Ալայունտ ժմն.	12 30	10 35

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 խռ.	Թ. 46 խռ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 41 խռ.	Թ. 43 խռ.
Ժ. Վ.	Ժ. Վ.				Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
առ. 11 —	իր. 7 58	մկն.	Քարաքէօյ կամուրջ	ժմն.	3 54	առ. 11 55 իր.
11 20	8 18	ժմն.	Հայտար փաշա	մկն.	3 34	11 35
11 50	8 30	մկն.	» »	ժմն.	3 24	11 25
1 —	9 38	ժմն.	Բէնտիք	մկն.	2 13	10 07
1 16	9 52	մկն.	»	ժմն.	2 —	9 52
1 38	10 17	»	Թուզլա	մկն.	1 40	9 30
2 03	10 42	»	Կէյպզէ	»	1 18	9 09
2 27	11 04	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	12 48	8 35
2 39	11 15	»	Թավշանճըլ	»	12 34	8 24
3 —	11 36	»	Հէրէքէ	»	12 23	8 12
3 21	11 56	»	Եարըմճա	»	11 56	7 43
3 35	12 09	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	11 44	7 30
3 47	12 23	»	Տէրինճէ	»	11 33	7 19
4 02	12 37	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	11 15	7 03
4 27		մկն.	»	ժմն.		6 38
5 01		»	Պէօյիւք Տէրպէնտ	մկն.		6 02
5 34		»	Սափանճա	»		5 32
6 01		»	Համիտիէ	»		5 14
6 48		»	Կէյվէ	»		4 18
7 14		»	Աք Հիսար	»		3 52
7 49		»	Մէքէճէ	»		3 23
8 19		»	Լէֆքէ	»		2 49
8 57		»	Վէզիր Խան	»		2 11
9 40		ժմն.	Պիլէճիկ	մկն.		1 30
9 55		մկն.	»	ժմն.		1 20
11 05		»	Քարաքէօյ	մկն.		12 30
11 49		»	Պօզէիւք	»		11 54
12 42		»	Ին Էօնիւ	»		11 17
1 09		»	Չուքուր Հիսար	»		10 44
իր. 1 44		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 05 առ.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	4311	Հիտալկօ	1581	Մարթէլլօ	3709	[illegible]	1119
[illegible]	3607	[illegible]	938	Հինտու	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1785
Անճէլօ	1541	[illegible]	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	[illegible]	113
[illegible]	2277	[illegible]	1713	[illegible]	595	Մոնթէպէլլօ		[illegible]	1201
[illegible]	1822	[illegible]	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	[illegible]	1323
[illegible]	1264	[illegible]	3464	Իտալօ	3540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
[illegible]	4481	[illegible]	1520	Ժիւնօ	1080	Օսլօ	4100	[illegible]	3327
[illegible]	1871	[illegible]	1841	[illegible]	1053	Օթէլլօ	4036	[illegible]	1470
[illegible]	1837	[illegible]	954	[illegible]	2307	Օրլանտօ	1535	[illegible]	343
[illegible]	1244	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	849	Լէօ	1053	[illegible]	510	Վօլօ	1389
[illegible]	2729	[illegible]	4582	Լէօնարտօ	2272	[illegible]	3329	[illegible]	338
[illegible]	1331	[illegible]	3060	[illegible]	1648	[illegible]	1558	[illegible]	1810
[illegible]	4835	[illegible]	1143	Լորէնցօ	3191	Ռոլլօ	1613	[illegible]	1900
[illegible]	3905	[illegible]	1011	Մալմէ	734	[illegible]	1789	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	1625	Մարէնկօ	1273	[illegible]	133	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Ալէքրօ շոգենաւը, նաւապետ Հիք։
Միքասօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրր։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի

Թարօ շոգենաւը, նաւապետ Ճէյքըըն, հոկտ. 4ին

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՑ ԷՆՐԻՔՕՍ

Թիւ 22—24, Քրէյքիւք Մըէլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—35

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պոլիս-Պաղտատի հանքերու Ընկերութիւնը իւրաքանչիւրը 100 ֆրանքնոց 6000 (60,001-66,000) բաժնեթուղթերը հրապարակ հանած է, դրամագլուխը աւելցնելու համար, և անոնց դրոշմատուրքերը վճարուած ըլլալուն, բաժնեթուղթերու տէրերը կրնան ներկայանալ դրոշմատուրքի Ղալաթիոյ գրասենեակը, ուր հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

26/8 սեպտ. 1908 3—1

* * *

Ազդ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի փոխարկման Խորհուրդին կողմէ 1907 հոկտ. 1/14ին տրուած որոշումին համաձայն, 1299 մուհարրէմ 28ի (8/20 դեկտ. 1881) Կայս. հրամանագրին մէջ գտնուող փոխառութեանց արձանագրուած արժեթուղթերը, որոնք 1858ի, 1860ի, 1862ի, 1863—64ի, 1865ի, 1869ի, 1972ի, 1873ի և Ընդհ. Պարտքի օսմ. փոխառութեանց կը վերաբերին, եթէ փոխանակուելու համար չեն ներկայացուած Փոխուած Պարտքի A. B. C. D. սէրիներու պարտաթուղթերուն հետ, մինչեւ 1908 սեպտ. 1, չեղեալ պիտի համարուին։ 10—5

Կ. Պոլիս, 18/31 օգոստ. 1908

ԱՔՍԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է

Միլքմէյտ Պրէնտ Սուիս Միլք

MILKMAID BRAND

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

Ամէն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂԱՅ ՀԱՄԱՐ
ԱՆՈՒՇԱԿԱՆ՝ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ

50—22

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նայլզօգրիս
Մեմֆիս	Լոկսիօս
Ռաֆօսս	Պուզիրիս
Թեյզըր	Մօերիս
Նարպօն	Ֆայիկի
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը [illegible] են, եւ [illegible] ընդարձակ սենեակներ ունին, [illegible] համար [illegible] ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ [illegible] կ'առնեն բայց [illegible] չունին։ [illegible]

Կ. Պոլսէ Լիվերպուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ [illegible] Ղալաթիոյ [illegible] համար՝ իրենց ապրանքները [illegible] ժամանէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները [illegible] կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՈՒՒԹՈՒԼ եւ Ընկ. Գործակալք

Ուէթէլ խան Պօսէն զոքաք, Պոլիս

ՃԷՕՄ ՄՕՍ Ընկ.

50 43 31 [illegible] Լիվերպուլ

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Օդեսսա

Դշ. 20/2 Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէս օրէն ետքը ժամը 10ին։
Դշ. 20/2 Օտեսա. իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 21/3 Իզմիր, Պիրէոս և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 21/3 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 22/4 Սեւաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 23/5 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 23/5 Տարտանէլ, Միթիլին, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոր-Սայիտ և Աղեքսանդրիա. ժամ 4

50—48

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիէլ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերութ. Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկ Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ.

Օսմանիէ շոգենաւը, նաւապետ Կամփէլ, կիրակի, 13 սեպտեմբեր 1908 (Ը. Ն.) կէս օրին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ երկուշաբթի 15 սեպտ. 1908 (Ը. Ն.) կէսօրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոս։

ՍՈՒՐԻԱՅԻ ԳԻԾ

Մենզալէ շոգենաւը, նաւապետ Սամիր, սեպտ. 21ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպոլի, Տարտանէլ, Միթիլէն, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՇԱՃԵԱՆ